

บทที่ 5

รายได้และการกระจายรายได้ครัวเรือนบ้านผานกกกและบ้านบวกเตี้ย

การศึกษาวเคราะห์การกระจายรายได้ของบ้านผานกกกและบ้านบวกเตี้ย จะทำการศึกษาการกระจายรายได้ของรายได้ทุกประเภทของครัวเรือน และยังได้จำแนกวิเคราะห์การกระจายรายได้ตามประเภทรายได้ โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์การกระจายรายได้ ได้แก่ การเปรียบเทียบสัดส่วนของรายได้ครัวเรือนตามชั้นรายได้ (Relative Income Share) ค่าดัชนีจินี (Gini Coefficient) และเส้นโค้งลอเรนซ์ (Lorenz Curve) ซึ่งในการศึกษาค้างนี้จะจำแนกชั้นเงินได้ออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งจะใช้กลุ่มเบญจภาคีของรายได้รวมของครัวเรือนเป็นตัวแบ่งระดับของชั้นรายได้ โดยเรียงลำดับรายได้รวมของครัวเรือนจากน้อยไปหามากและนำมาแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้ช่วงของชั้นรายได้ดังนี้

ช่วงที่หนึ่ง ช่วงรายได้ของรายได้รวมของคนกลุ่มที่ 1 จำนวน 20% ของครัวเรือนทั้งหมด(เงินที่สูงสุด)
ช่วงที่สอง ช่วงรายได้ของรายได้รวมของคนกลุ่มที่ 2 จำนวน 20% ของครัวเรือนทั้งหมด
ช่วงที่สาม ช่วงรายได้ของรายได้รวมของคนกลุ่มที่ 3 จำนวน 20% ของครัวเรือนทั้งหมด
ช่วงที่สี่ ช่วงรายได้ของรายได้รวมของคนกลุ่มที่ 4 จำนวน 20% ของครัวเรือนทั้งหมด
ช่วงที่ห้า ช่วงรายได้ของรายได้รวมของคนกลุ่มที่ 5 จำนวน 20% ของครัวเรือนทั้งหมด(รายที่ต่ำสุด)

ผลการศึกษาที่ได้จะนำข้อมูลที่ได้จากการกระจายรายได้จากรายได้ประเภทต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกันว่ารายได้แต่ละประเภทของหมู่บ้านมีการกระจายรายได้เป็นอย่างไร นอกจากนี้จะได้ทำการเปรียบเทียบการกระจายรายได้ของครัวเรือนบ้านผานกกกและบ้านบวกเตี้ย เพื่อศึกษาว่าหมู่บ้านที่มีการท่องเที่ยวจะมีรายได้และการกระจายรายได้ที่แตกต่างจากหมู่บ้านที่ไม่มีการท่องเที่ยวอย่างไร โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน คือ

5.1 รายได้และการกระจายรายได้ด้านการท่องเที่ยวบ้านผานกกกของครัวเรือนประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว เพื่อศึกษาว่ารายได้ด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นกระจายไปในกลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวอย่างไร

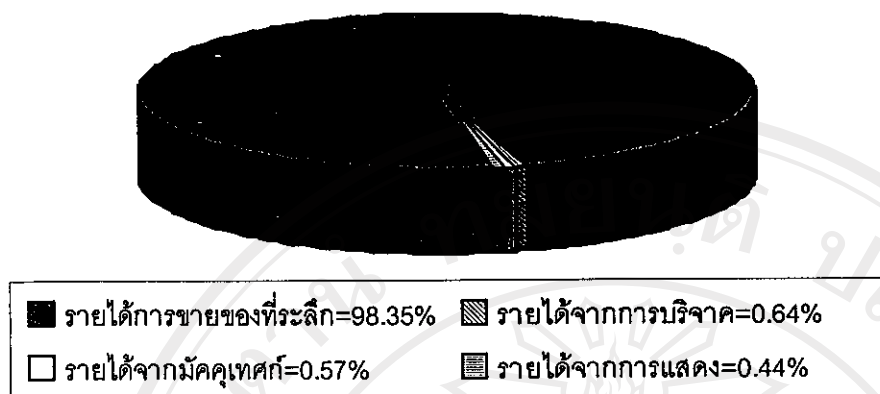
5.2 รายได้และการกระจายรายได้ของรายได้ทุกประเภทของครัวเรือนบ้านผานกกกและครัวเรือนบ้านบวกเตี้ย เพื่อศึกษาว่าการที่ในแต่ละหมู่บ้านมีครัวเรือนจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่มีรายได้นอกภาคเกษตร ดังนั้นรายได้ที่แต่ละครัวเรือนได้รับ จะส่งผลกระทบต่อรายได้และการกระจายรายได้ของทุกครัวเรือนในหมู่บ้านอย่างไร

5.3 การเปรียบเทียบการกระจายรายได้ระหว่างครัวเรือนบ้านผานกกกและครัวเรือนบ้านบวกเตี้ย เพื่อศึกษาว่าหมู่บ้านที่มีการท่องเที่ยวมีการกระจายรายได้ที่แตกต่างจากหมู่บ้านที่ไม่มีการท่องเที่ยวอย่างไร

5.1 รายได้และการกระจายรายได้ด้านการท่องเที่ยวบ้านผานกกกของครัวเรือนประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว

5.1.1 รายได้จากการท่องเที่ยวของครัวเรือนประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว

เมื่อมีรายได้จากการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในหมู่บ้านผานกกก จะส่งผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจภายในหมู่บ้าน ซึ่งมีผลโดยตรงต่อครัวเรือนที่ประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวและยังส่งผลกระทบต่อการสร้างเสริมความเข้มแข็งทางด้านรายได้ อาชีพ และความร่วมมือของชุมชนในบ้านผานกกก ซึ่งจากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ พบว่า ตามตารางที่ 5.1 กิจกรรมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ท่องเที่ยวแก่บ้านผานกกก โดยครัวเรือน 34 ครัวเรือนมีรายได้รวมจากการท่องเที่ยวรวมกันเท่ากับ 789,000 บาท คิดเป็นรายได้ท่องเที่ยวเฉลี่ยในกลุ่มครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเท่ากับ 23,206 บาท รายได้ท่องเที่ยวสามารถจำแนกได้อีก คือ 1) รายได้จากการขายของที่ระลึก มีครัวเรือน 34 ครัวเรือนมีรายได้ในส่วนนี้ ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับหมู่บ้านเท่ากับ 775,984 บาทต่อปี เฉลี่ยต่อครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเท่ากับ 22,823 บาทต่อปีต่อครัวเรือน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 98.35 จากรายได้รวมจากการท่องเที่ยว 2) รายได้จากการบริจาคค่าเข้าชมศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา มีครัวเรือน 8 ครัวเรือน ที่มีรายได้และรายได้ส่วนหนึ่งแบ่งเข้ากองทุนหมู่บ้าน รายได้จากการบริจาคสามารถสร้างรายได้ให้กับหมู่บ้าน 6900 บาทต่อปี เฉลี่ยเท่ากับ 627 บาทต่อครัวเรือนที่ประกอบอาชีพต่อปี คิดเป็นร้อยละ 0.64 ของรายได้รวมจากการท่องเที่ยว 3) รายได้จากการเป็นมัคคุเทศก์ มี 5 ครัวเรือน ที่มีรายได้จากการเป็นมัคคุเทศก์ ซึ่งสร้างรายได้ให้กับหมู่บ้านเท่ากับ 4500 บาทต่อปี เฉลี่ยเท่ากับ 900 บาทต่อครัวเรือนที่ประกอบอาชีพต่อปี คิดเป็นร้อยละ 0.57 ของรายได้รวมจากการท่องเที่ยว 4) รายได้จากการแสดง มีครัวเรือน 10 ครัวเรือน มีรายได้ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับหมู่บ้านเท่ากับ 3,500 บาทต่อปี เฉลี่ยเท่ากับ 350 บาทต่อปีต่อครัวเรือนที่ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 0.44 ของรายได้รวมจากการท่องเที่ยว (รูปที่ 5.1)

รูปภาพที่ 5.1 แสดงสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวทุกประเภทครัวเรือนบ้านผานกก

5.1.2 การกระจายรายได้ด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพบ้านผานกก

การกระจายรายได้ด้านการท่องเที่ยวของครัวเรือนที่ประกอบอาชีพบ้านผานกกสามารถจำแนกประเภทรายได้จากการท่องเที่ยวได้ ดังนี้

1) รายได้รวมจากการท่องเที่ยว

ในปี พ.ศ. 2544 ครัวเรือนที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวบ้านผานกกมีจำนวนทั้งสิ้น 34 ครัวเรือน จากครัวเรือนทั้งหมด 59 ครัวเรือน โดยรายได้รวมจากการท่องเที่ยวของครัวเรือน 34 ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวจะมีรายได้รวมทั้งหมดเท่ากับ 789,000 บาท และเมื่อนำรายได้รวมจากการท่องเที่ยวทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ยจะมีรายได้เฉลี่ยภายในกลุ่มผู้ประกอบการเท่ากับ 23,206 บาท รายได้สูงสุดเท่ากับ 60,000 บาท รายได้ต่ำสุดเท่ากับ 1,000 บาท (ตารางที่ 5.1) และเมื่อทำการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ โดยใช้การเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้การท่องเที่ยวตามชั้นรายได้ พบว่ากลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุดจำนวนร้อยละ 20 (จนที่สุด) ของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมด 34 ครัวเรือน มีรายได้รวมกันเท่ากับร้อยละ 3.23 ของรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมด ในขณะที่กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุดจำนวนร้อยละ 20 (รวยที่สุด) ของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้จากการท่องเที่ยว 34 ครัวเรือน มีรายได้รวมกันเท่ากับร้อยละ 39.42 ของรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมด ค่าดัชนีจีนิรายได้รวมจากการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.378 (ตารางที่ 5.2)

ตารางที่ 5.1 ตารางแสดงรายได้จากการท่องเที่ยวบ้านผานกกกปี พ.ศ. 2544

แหล่งรายได้ จากการท่องเที่ยว	จำนวน ครัวเรือนที่ ประกอบ อาชีพ	รายได้รวม ของทุก ครัวเรือน (บาท)	รายได้ ต่ำสุด (บาท)	รายได้ สูงสุด (บาท)	รายได้เฉลี่ยใน กลุ่มที่ประกอบ อาชีพ(บาท)
รายได้รวมจาก การท่องเที่ยว	34	789,000	1000	60,000	23,206
รายได้จากการ ขายของที่ระลึก	34	775,984	1000	58,123	22,823
รายได้จากการบริจาค (ค่าเข้าชมศูนย์วัฒนธรรม)	8	5,016	627	627	627
รายได้จากการเป็น มัคคุเทศก์	5	4,500	900	900	900
รายได้จากการแสดง	10	3,500	350	350	350

ที่มา : จากการสำรวจ

2) รายได้จากการขายของที่ระลึก

ในปี พ.ศ. 2544 ครัวเรือนที่มีรายได้จากการขายของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยวมีทั้งสิ้น 34 ครัวเรือน จากครัวเรือนทั้งหมด 59 ครัวเรือนและมีรายได้รวมจากการขายของที่ระลึกเท่ากับ 775,984 บาท โดยมีรายได้เฉลี่ยในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพจากการขายของที่ระลึกเท่ากับ 22,823 บาท รายได้สูงสุดเท่ากับ 58,123 บาท รายได้ต่ำสุดเท่ากับ 1,000 บาท และจากการเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้จากการขายของที่ระลึกตามชั้นรายได้ พบว่า ครัวเรือนที่มีรายได้จากการขายของที่ระลึกจำนวนร้อยละ 20 ของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้จากการขายของที่ระลึกทั้งหมด 34 ครัวเรือน มีรายได้รวมกันเท่ากับร้อยละ 3.16 รายได้จากการขายของที่ระลึกทั้งหมด ในขณะที่กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้จากการขายของที่ระลึกมากที่สุดจำนวนร้อยละ 20 ของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้จากการขายของที่ระลึกทั้งหมด 34 ครัวเรือน มีรายได้รวมกันเท่ากับร้อยละ 39.31 ของรายได้จากการขายของที่ระลึกทั้งหมด ค่าดัชนีจินีรายได้จากการขายของที่ระลึกของกลุ่มผู้มีรายได้จากการขายของที่ระลึกที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.379

3) รายได้จากการบริจจาค่าเข้าชมศูนย์วัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว

ในปี พ.ศ. 2544 ครั้วเรือนที่มีรายได้จากการบริจจาค่าเข้าชมศูนย์วัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวมีทั้งสิ้น 8 ครั้วเรือน จากครั้วเรือนทั้งหมด 34 ครั้วเรือนที่ประกอบอาชีพการท่องเที่ยว โดยมีรายได้เฉลี่ยจากการบริจาคของนักท่องเที่ยว เท่ากับ 627 บาท กล่าวคือรายได้ในส่วนนี้ ในปี พ.ศ. 2544 มีรายได้รวมทั้งรวม 6,900 บาท นำมาแบ่งให้แก่กลุ่มกรรมการด้านการท่องเที่ยว 8 คน และเข้าเป็นกองทุนหมู่บ้านอีก 3 กองทุน ดังนั้น กรรมการด้านการท่องเที่ยวที่ดูแลศูนย์วัฒนธรรม 8 คน จะได้ส่วนแบ่งรายได้เท่ากับ 627 บาทต่อคน จึงทำให้ค่าดัชนีจึนี้รายได้จากการบริจจาค่าเข้าชมศูนย์วัฒนธรรมของกลุ่มผู้มีรายได้จากการบริจจาค่าเข้าชมศูนย์วัฒนธรรม เท่ากับ 0 และสัดส่วนของส่วนแบ่งรายได้ของกลุ่มประชากร 5 กลุ่มที่มีรายได้จากการบริจาค จะมีส่วนแบ่งรายได้ของแต่ละกลุ่มเท่ากันคือ ร้อยละ 20 ของรายได้จากการบริจจาค่าเข้าชมศูนย์วัฒนธรรมทั้งหมด

4) รายได้จากการเป็นมัคคุเทศก์

ในปี พ.ศ. 2544 ครั้วเรือนบ้านผานกกกจำนวน 5 ครั้วเรือนมีรายได้จากการเป็นมัคคุเทศก์ จากครั้วเรือนทั้งหมด 34 ครั้วเรือนที่ประกอบอาชีพท่องเที่ยว และมีรายได้รวมจากการเป็นมัคคุเทศก์เท่ากับ 4,500 บาท และเช่นเดียวกับรายได้จากการบริจจาค่าเข้าชมศูนย์วัฒนธรรมที่มีการเฉลี่ยให้แก่คนทำงานอย่างเท่าเทียม โดยในปี พ.ศ. 2544 รายได้จากการเป็นมัคคุเทศก์ทั้งหมดเท่ากับ 4,500 บาท จึงทำให้ทั้ง 5 ครั้วเรือนมีรายได้ในส่วนนี้เท่ากับ 900 บาทต่อครั้วเรือน ดังนั้นค่าดัชนีจึนี้รายได้จากการเป็นมัคคุเทศก์ของกลุ่มผู้มีรายได้จากการเป็นมัคคุเทศก์ เท่ากับ 0 และสัดส่วนของส่วนแบ่งรายได้ของกลุ่มประชากร 5 กลุ่มที่มีรายได้จากการเป็นมัคคุเทศก์ จะมีส่วนแบ่งรายได้ของแต่ละกลุ่มเท่ากันคือ ร้อยละ 20 ของรายได้จากการเป็นมัคคุเทศก์ทั้งหมด

5) รายได้จากการแสดงศิลปะและการละเล่นแก่นักท่องเที่ยว

ในปี พ.ศ. 2544 ครั้วเรือนบ้านผานกกกจำนวน 10 ครั้วเรือนมีรายได้จากการแสดง โดยจากครั้วเรือนทั้งหมด 34 ครั้วเรือนที่ประกอบอาชีพท่องเที่ยว รายได้ทั้งหมดในส่วนนี้ในปี พ.ศ. 2544 เท่ากับ 3,500 บาท นักแสดงแต่ละคนได้ส่วนแบ่งเท่ากันคนละ 350 บาท ดังนั้นค่าดัชนีจึนี้รายได้จากการแสดงของกลุ่มผู้มีรายได้จากการแสดง เท่ากับ 0 และสัดส่วนของส่วนแบ่งรายได้ของกลุ่มประชากร 5 กลุ่มที่มีรายได้จากการแสดง จะมีส่วนแบ่งรายได้ของแต่ละกลุ่มเท่ากันคือ ร้อยละ 20 ของรายได้จากการแสดง เช่นเดียวกับรายได้จากการท่องเที่ยวประเภทอื่นที่มีการแบ่งเงินให้สมาชิกที่ทำงานเท่า ๆ กัน

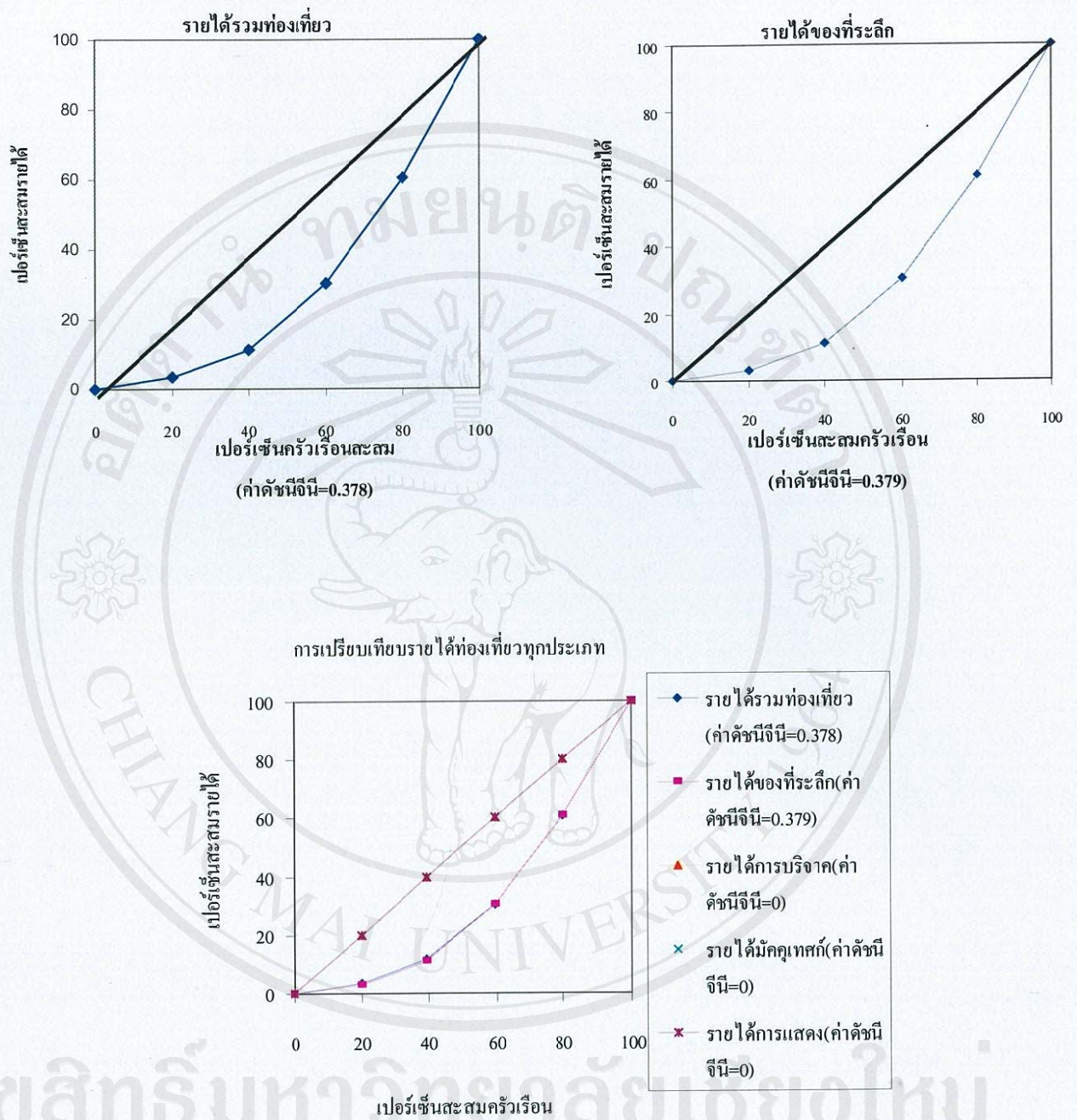
6) การเปรียบเทียบการกระจายรายได้ของรายได้จากการท่องเที่ยว

จากข้อมูลการกระจายรายได้ของรายได้จากการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ พบว่าการกระจายรายได้ภายในกลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว มีความเหลื่อมล้ำที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถเปรียบเทียบจากค่าของสัดส่วนของส่วนแบ่งรายได้ของกลุ่มประชากร 5 กลุ่ม (ตารางที่ 5.2) และค่าดัชนีจีพี โดยเฉพาะค่าดัชนีจีพีที่ได้จากการสร้างเส้นโค้งลอเรนซ์ เพื่อนำมาเปรียบเทียบความเหลื่อมล้ำทางการกระจายรายได้ โดยที่ค่าดัชนีจีพีที่มีค่าน้อยกว่า จะมีความเหลื่อมล้ำทางการกระจายรายได้ที่น้อยกว่า (รูปที่ 5.2) ดังนั้น จากข้อมูลจะเห็นว่า รายได้จากการบริจจาค่าเข้าชมศูนย์วัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว รายได้จากการเป็นมัคคุเทศก์ และรายได้จากการแสดง มีค่าดัชนีจีพีเท่ากับ 0 หรือไม่มีความเหลื่อมล้ำทางการกระจายรายได้ เนื่องจากรายได้ทั้ง 3 ส่วนนี้ จะมีการแบ่งให้แก่คนที่ทำงานเท่าๆกัน แต่ในส่วนของรายได้จากการขายของที่ระลึกจะมีค่าดัชนีจีพีเท่ากับ 0.379 คือมีความเหลื่อมล้ำทางการกระจายรายได้ เนื่องจากรายได้ที่เกิดขึ้นนี้จะตกเป็นของครัวเรือนนั้นๆ โดยไม่จำเป็นต้องแบ่งให้แก่ครัวเรือนอื่นเพราะว่าการขายของที่ระลึกแต่ละครัวเรือนจะเป็นผู้จัดหาสินค้าหรือวัตถุดิบที่มาจากผลิตสินค้าตามความต้องการของแต่ละครัวเรือน โดยใช้งบประมาณส่วนตัวของแต่ละครัวเรือนหรือ บางกรณีอาจมีการรวมกลุ่มกันซื้อสินค้าและวัตถุดิบครั้งละมาก ๆ เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง โดยครัวเรือนจะจ่ายค่าสินค้าตามที่ตนสั่งไปดังนั้นรายได้ที่ได้จากการขายของที่ระลึกจึงตกเป็นของครัวเรือนนั้น ๆ แต่เมื่อรวมรายได้จากการท่องเที่ยวทุกประเภทพบว่ามีการกระจายรายได้ที่มีความเหลื่อมล้ำน้อยกว่ารายได้จากการขายของที่ระลึกคือมีค่าดัชนีจีพีเท่ากับ 0.378 เนื่องจากกลุ่มครัวเรือนที่มีอาชีพเสริมด้านการท่องเที่ยวจะมีการรวมกลุ่มวางแผนนโยบาย จัดทำแผนในการดำเนินโครงการ และมีการแบ่งผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน เช่น รายได้ที่ได้จากการแสดงและเงินบริจจาค่าเข้าชมศูนย์วัฒนธรรมจะนำมาแบ่งกันตามหุ้นที่แต่ละครัวเรือนถืออยู่ หรือรายได้จากการขายของที่ระลึก การแสดง และการเป็นมัคคุเทศก์ จะมีการจัดตารางเวลาและจัดลำดับในการทำงานจึงทำให้ทุกครัวเรือนที่ประกอบอาชีพมีโอกาสในการทำงานเท่าเทียมกัน จึงทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มครัวเรือนที่ประกอบอาชีพได้รับมีความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้น้อย

ตารางที่ 5.2 ตารางแสดงส่วนแบ่งรายได้การท่องเที่ยวประเภทต่างๆของประชากร 5 กลุ่มเรียงตามลำดับรายได้ของครัวเรือนที่ประกอบอาชีพท่องเที่ยวบ้านผานกกกปี พ.ศ. 2544

ประเภทรายได้จากการท่องเที่ยว	กลุ่มประชากรตามระดับรายได้					จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพ	ค่าดัชนีจึนี้
	กลุ่มที่1 (20%)	กลุ่มที่2 (20%)	กลุ่มที่3 (20%)	กลุ่มที่4 (20%)	กลุ่มที่5 (20%)		
รายได้ท่องเที่ยวรวม	3.23%	8.17%	18.88%	30.30%	39.42%	34	0.378
รายได้การขายของที่ระลึก	3.16%	8.06%	19.03%	30.44%	39.31%	34	0.379
รายได้จากการบริจาค(ค่าเข้าชมศูนย์วัฒนธรรม)	20%	20%	20%	20%	20%	8	0
รายได้การเป็นมัคคุเทศก์	20%	20%	20%	20%	20%	5	0
รายได้จากการแสดง	20%	20%	20%	20%	20%	10	0

ที่มา : จากการสำรวจ

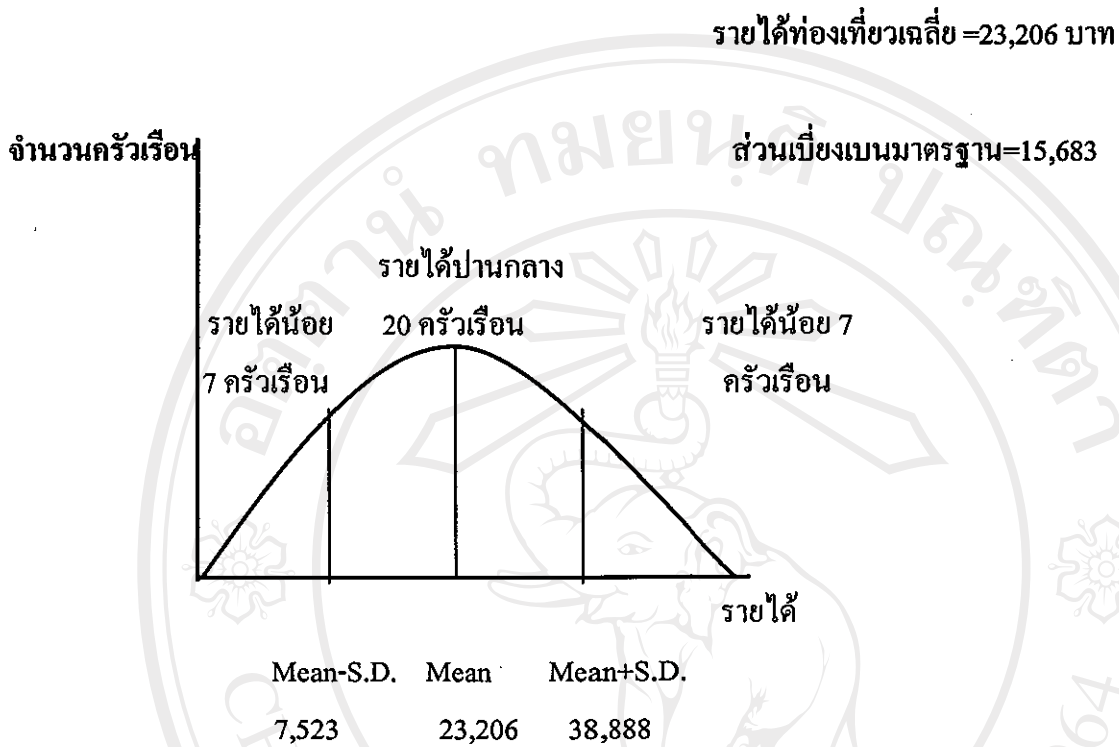
รูปภาพที่ 5.2 เส้นโค้ง Lorenz แสดงรายได้จากการท่องเที่ยวทุกประเภทของครัวเรือนบ้านผานกกก เฉพาะที่ประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว

5.1.3 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่มระดับรายได้

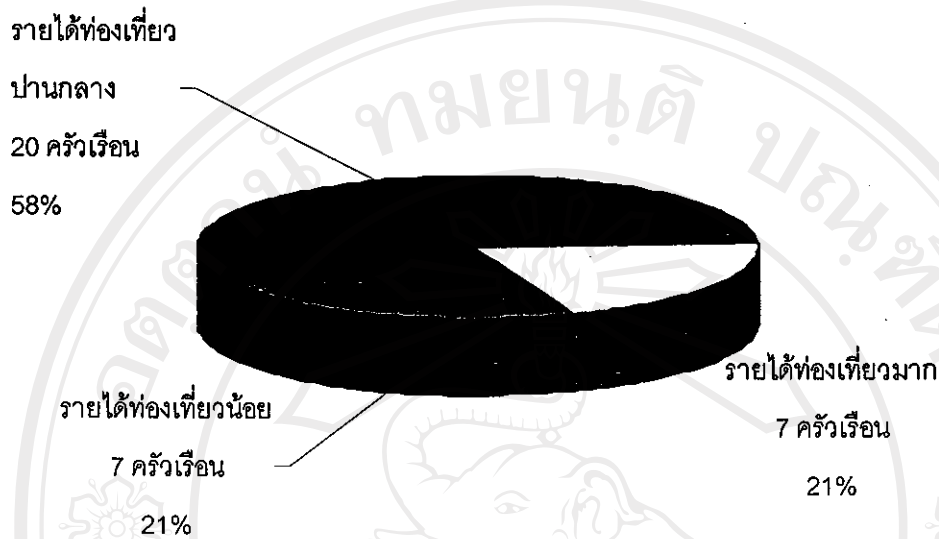
จากหัวข้อที่ 1, 2 ได้แสดงให้เห็นถึงรายได้และการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวของครัวเรือนที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวของบ้านผานกกก โดยแสดงในรูปตารางเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้ ค่าสัมประสิทธิ์จีนิและเส้นโค้งลอเรนซ์ จากข้อมูลดังกล่าวสามารถแสดงให้เห็นถึงรายได้จากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นนั้นจะกระจายไปเป็นจำนวนเท่าใดในแต่ละกลุ่มประชากรผู้ประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว แต่ในการศึกษาในหัวข้อนี้คือการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวในแต่ละระดับกลุ่มรายได้ จะศึกษาว่าถ้าแบ่งระดับรายได้เป็น 3 ระดับ โดยใช้ ค่าเฉลี่ยของรายได้และค่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นตัวกำหนดระดับรายได้ แต่ละครัวเรือนที่ประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวจะมีรายได้อยู่ในระดับใด กล่าวคือ ถ้าครัวเรือนใดมีรายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยลบด้วยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกับรายได้บวกด้วยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจะถือว่าครัวเรือนนั้นมีรายได้จากการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง (กลุ่มรายได้ท่องเที่ยวปานกลาง) ถ้าครัวเรือนใดมีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่ารายได้เฉลี่ยลบด้วยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจะถือว่าครัวเรือนนั้นมีรายได้จากการท่องเที่ยวในระดับต่ำ (กลุ่มรายได้ท่องเที่ยวต่ำ) และในทำนองเดียวกันถ้าครัวเรือนใดมีรายได้เฉลี่ยที่มากกว่า รายได้บวกด้วยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จะถือว่าครัวเรือนนั้นมีรายได้จากการท่องเที่ยวในระดับสูง(กลุ่มรายได้ท่องเที่ยวสูง) (รูปที่ 5.3) ซึ่งการศึกษาดังกล่าวจะช่วยให้เราทราบว่าจำนวนครัวเรือนที่มีรายได้ด้านการท่องเที่ยวในแต่ละระดับมีจำนวนกี่ครัวเรือนและแสดงให้เห็นว่า การท่องเที่ยวในบ้านผานกกกทำให้ครัวเรือนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีการกระจายรายได้ที่ดีหรือไม่

จากการเก็บข้อมูลพบว่า บ้านผานกกกมีครัวเรือนที่มีรายได้จากการท่องเที่ยว 34 ครัวเรือน รายได้รวมเฉลี่ยในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพจากการท่องเที่ยวเท่ากับ 23,206 บาทส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 15,683 บาท ดังนั้นกลุ่มรายได้ท่องเที่ยวจะมีรายได้ที่น้อยกว่า 7,523 บาท ซึ่งจะมีครัวเรือนที่มีรายได้ในช่วงนี้ 7 ครัวเรือน กลุ่มรายได้ท่องเที่ยวปานกลางจะมีรายได้อยู่ระหว่าง 7,523 – 38,888 บาท ซึ่งจะมีครัวเรือนที่มีรายได้ในช่วงนี้อยู่ 20 ครัวเรือน และกลุ่มรายได้ท่องเที่ยวสูงจะมีรายได้มากกว่า 38,888 บาท ซึ่งจะมีครัวเรือนที่มีรายได้ช่วงนี้อยู่ 7 ครัวเรือน (รูปที่ 5.4) ดังนั้นจะเห็นว่า การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในบ้านผานกกกจะมีการกระจายรายได้ในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวที่ค่อนข้างจะเป็นการกระจายรายได้แบบโค้งปกติ คือครัวเรือนที่ประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวส่วนมากมีรายได้ในระดับปานกลางของรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมด

รูปที่ 5.3 แสดงระดับรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อจำแนกกลุ่มครัวเรือนที่ประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวตามฐานะจากรายได้ที่ได้รับ

กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้จากการท่องเที่ยว

■ กลุ่มรายได้เทียวน้อย รายได้น้อยกว่า 7,522 บาท   ■ กลุ่มรายได้ท่องเที่ยวปานกลาง รายได้ 7,522-38,888 บาท
□ กลุ่มรายได้ท่องเที่ยวมาก รายได้มากกว่า 38,888 บาท

รูปที่ 5.4 แสดงสัดส่วนของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวในระดับต่าง ๆ

5.1.4 รายได้สุทธิจากการท่องเที่ยว

จากที่กล่าวมา การท่องเที่ยวในบ้านผานกกกสามารถสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ครัวเรือนบ้านผานกกกเป็นจำนวนมาก คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 14.35 ของรายได้ทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตามรายได้จากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นยังมีได้คำนวณต้นทุนดำเนินการของรายได้ประเภทต่าง ๆ เพื่อที่จะหารายได้จากการท่องเที่ยวสุทธิ ซึ่งจะทำให้ทราบว่า การที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว เมื่อใช้จ่ายหรือซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ ในบ้านผานกกก จะก่อให้เกิดรายได้จำนวนเท่าใด และเมื่อหักค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนสินค้าและบริการ ซึ่งส่วนที่เหลือนี้จะเป็นรายได้สุทธิ และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละเท่าไรเมื่อเทียบกับรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมด นอกจากนี้ในการคำนวณต้นทุนการดำเนินการของกิจกรรมการท่องเที่ยวแต่ละประเภท จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถหรือศักยภาพของชุมชนในการใช้ทรัพยากรต่างๆของชุมชน ทั้งทางด้านวัตถุดิบในการผลิตสินค้า ความสามารถของบุคคลในการผลิตสินค้าและบริการ รวมถึงภูมิปัญญาทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนที่นำมาใช้ในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว ซึ่งผลที่ได้สามารถทำให้ทราบว่า ชุมชนมี

การพึ่งพาทรัพยากรหรือปัจจัยทุนต่างๆภายนอกชุมชนมากนักน้อยเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางที่จะทำให้ การท่องเที่ยวของบ้านผานกกกมีการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

การจัดตั้งโครงการการท่องเที่ยวในบ้านผานกกกได้รับการสนับสนุนจากกรมประชา สงเคราะห์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อความร่วมมือแห่งญี่ปุ่น สนับสนุนด้านเงิน ลงทุน จำนวน 100,000 บาท เพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อให้ครัวเรือนบ้านผานกกกที่เป็น สมาชิกโครงการการท่องเที่ยวร่วมกันออกแบบและก่อสร้างศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา ร้านขายของที่ ระลึก และปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและภูมิทัศน์ของบ้านผานกกก โดยครัวเรือนจะร่วมกัน สร้างอาคารศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาขึ้นมา และบริจาคเครื่องมือ เครื่องใช้ที่ใช้ตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบันแก่ศูนย์วัฒนธรรม และยังร่วมกันสร้างเครื่องมือเครื่องใช้บางชิ้นที่ชำรุดหรือสูญหายไป แล้ว ขึ้นมาใหม่ เช่น เครื่องทอผ้า เครื่องมือล่าสัตว์ เป็นต้น นอกจากนี้ แต่ละครัวเรือนจะร่วมกันปลูกพืช สมุนไพรที่ใช้เป็นยารักษาโรคของชุมชนบริเวณรอบศูนย์วัฒนธรรมและลานการแสดงศิลปวัฒนธรรม เพื่อแสดงให้เห็นถึงวิถีการดำรงชีวิตของชุมชน นอกจากนี้วัสดุอุปกรณ์จำนวนหนึ่ง ครัวเรือน บ้านผานกกก นำมาสร้างร้านค้าขายของที่ระลึกซึ่งจะเป็นเพิงไม้มุงด้วยหญ้าคาหรือสังกะสีตามงบประมาณที่มี และได้สร้างห้องน้ำไว้สำหรับนักท่องเที่ยว รวมถึงยังปรับปรุงภูมิทัศน์และทัศนียภาพ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกด้วย

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า จากงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจำนวน 100,000 บาทนี้ จะ นำไปลงทุนในส่วนที่เป็นต้นทุนคงที่ ได้แก่ อาคาร สถานที่ และร้านค้า ดังนั้นการดำเนินงานในกิจ กรรมการท่องเที่ยวต่างๆของครัวเรือนบ้านผานกกกที่ก่อให้เกิดรายได้ประเภทต่างๆ โดยมากแล้ว ต้นทุนที่เกิดขึ้นจะเป็นต้นทุนแปรผันซึ่งบางกิจกรรมอาจจะไม่มีหรือมีน้อย ซึ่งต้นทุนเหล่านี้มีผล ต่อรายได้สุทธิ ที่แต่ละครัวเรือนได้รับเมื่อหักค่าใช้จ่ายต่างๆที่เป็นต้นทุนออกไป และในการศึกษา ครั้งนี้จะศึกษาหาต้นทุนที่เป็นตัวเงินเท่านั้นซึ่งจะไม่รวมต้นทุนที่ไม่เป็นตัวเงินหรือต้นทุนค่าเสีย โอกาสแต่อย่างใด เพื่อง่ายแก่การคำนวณรายได้สุทธิและเพื่อให้ทราบรายได้ที่เป็นรูปธรรมของครัว เรือนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

1) ต้นทุนสินค้าในการขายของที่ระลึก

จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนตัวอย่างบ้านผานกกกที่มีรายได้จากการขายของที่ระลึกพบว่า สินค้าที่ระลึกที่นำมาขายซื้อมาจากร้านค้าในเมือง ร้อยละ 60 ผลิตเองร้อยละ 30 และนำมาจาก หมู่บ้านข้างเคียงที่รับจ้างทำอีกร้อยละ 10 และสัดส่วนของต้นทุนต่อรายได้จากการขายของที่ระลึก คิดเป็นร้อยละ 70 ของรายได้ที่ได้ ซึ่งสามารถจำแนกได้ คือ

ค่าสินค้าที่ระลึกบางประเภทที่ซื้อมาสำเร็จรูปและนำมาขาย จะมีค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนประมาณร้อยละ 50 ของต้นทุนทั้งหมด สินค้าเหล่านี้ได้แก่ ไม้แกะสลัก ที่ทำมาจากไม้ในรูปแบบต่างๆ เช่น กล่องใส่ของ หน้ากากรูปสัตว์ต่างๆ เครื่องใช้เครื่องประดับที่ทำมาจากเงินและอัญมณี เช่น กำไลเงิน ขันเงิน แหวน เข็มขัด สร้อย เป็นต้น งานปั้นและหล่อในแบบต่างๆ เช่น พระพุทธรูป รูปสัตว์ เป็นต้น และของที่ระลึกหรือวัตถุอุปกรณ์อื่นๆ เช่น กล้องดูปลา ของเล่นไม้ เป็นต้น

- ค่าวัตถุดิบที่นำมาทำของที่ระลึก จะมีค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนประมาณร้อยละ 25 ของต้นทุนทั้งหมด วัตถุดิบซึ่งนำมาประดิษฐ์ของที่ระลึกต่อได้แก่ ผลิตภัณฑ์ผ้าที่เป็นสินค้าสำเร็จรูปที่จะนำมาปักกลดลายเฉพาะของเขา เช่น เสื้อผ้า ปลอกหมอน ผ้าห่ม กระเป๋า หรือในบางกรณีอาจซื้อผ้าผืนและนำมาเย็บเองเป็นกระเป๋า ปลอกหมอน ซึ่งแล้วแต่จำนวนแรงงานที่มีของแต่ละครัวเรือน นอกจากนี้ยังมีวัสดุอุปกรณ์อื่นๆที่นำมาใช้ ได้แก่ ด้ายสี ลูกปัก เข็มหักที่นำมาปักเป็นกำไลหรือด้ายที่นำมาร้อยเป็นลูกปัก หรือเม็ดเงิน หรือหินสี หรือสร้อย และขั้วรวมถึงวัสดุประเภทไม้ สี แลคเกอร์ที่นำมาใช้ประดิษฐ์ สินค้า เช่น ธนู หน้าไม้ ไม้เกาหลัง เครื่องจักสานต่าง ๆ เป็นต้น

- ค่าจ้างผลิตสินค้า จะมีค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนประมาณร้อยละ 10 ของต้นทุนทั้งหมด การประดิษฐ์สินค้าของที่ระลึกหรือการนำวัตถุดิบมาเพิ่มมูลค่าของสินค้า เช่น การปักกลดลายลงบนผ้าแบบต่างๆ โดยมากจะใช้แรงงานที่มีของแต่ละครัวเรือน เนื่องจากแต่ละครัวเรือนจะใช้เวลาว่างจากการทำเกษตรกรรมทำงาน แต่ในบางกรณีในช่วงที่เป็นฤดูกาลท่องเที่ยวสินค้าบางชนิดจะผลิตไม่ทันจึงจำเป็นต้องว่าจ้างครัวเรือนอื่นหรือจ้างจากหมู่บ้านข้างเคียงผลิตสินค้า ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่า จำนวนสินค้าที่มีการว่าจ้างจะมีสัดส่วนเป็นร้อยละ 10 ของสินค้าของที่ระลึกที่นำมาขายทั้งหมด ดังนั้น ถ้าครัวเรือนใดไม่มีการว่าจ้างในส่วนนี้ก็จะประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากขึ้น

- ค่าน้ำมันและค่าขนส่ง จะมีค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนประมาณร้อยละ 15 ของต้นทุนทั้งหมด เนื่องจากบ้านผานกกกตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นแหล่งซื้อสินค้าสำเร็จรูปและวัตถุดิบ ประมาณ 50 กิโลเมตร จึงทำให้ต้นทุนค่าขนส่ง ค่าน้ำมัน มีมากขึ้นด้วย ดังนั้นแต่ละครัวเรือนจะใช้วิธีการรวมกลุ่มกันซื้อสินค้าและวัตถุดิบ โดยจะฝากให้ครัวเรือนที่ไปซื้อของในเมืองหรือจะฝากซื้อในกรณีที่มีครัวเรือนใดเข้าไปขายผลผลิต หรือเข้าไปซื้อผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเกษตรกรรม จึงทำให้ต้นทุนค่าน้ำมันและขนส่งไม่มาก เมื่อเทียบกับต้นทุนอื่น ๆ

2) ต้นทุนของรายได้จากการบริการของนักท่องเที่ยว

ต้นทุนของรายได้ที่ได้จากการบริการของนักท่องเที่ยวเป็นค่าเข้าชมศูนย์วัฒนธรรม ชาวเขาจะมีไม่มาก เนื่องจากศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ออก

ทุนช่วยเหลือในค่าวัสดุและอุปกรณ์ให้แต่ละครัวเรือนช่วยกันสร้างขึ้นมา ดังนั้น ต้นทุนในการดำเนินการในการก่อสร้างสถานที่ จะเป็นต้นทุนคงที่ตอนเริ่มดำเนินการเท่านั้น จึงทำให้รายได้จากการบริจาคของนักท่องเที่ยวที่ได้รับเป็นรายได้ที่ไม่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

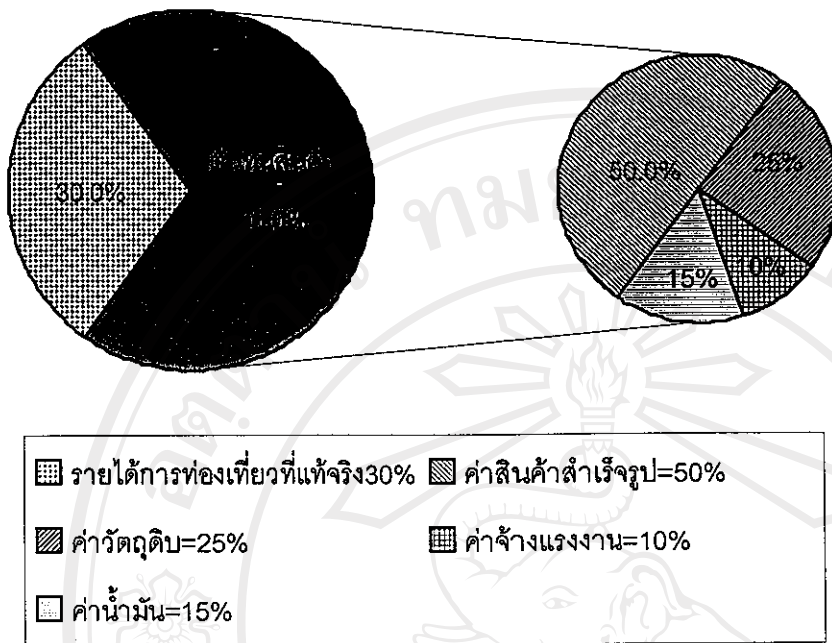
3) ต้นทุนของรายได้จากการเป็นมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์ที่มานำเที่ยวและให้รายละเอียดต่างๆภายในบ้านผานกกก ส่วนมากจะเป็นสมาชิกของครัวเรือนที่เป็นคณะกรรมการบริหารจัดการโครงการการท่องเที่ยว โดยที่มัคคุเทศก์ที่มาทำงานจะใช้เวลาว่างจากอาชีพเกษตรกรรมมาช่วยเหลือทำงานเป็นมัคคุเทศก์ ดังนั้นจึงทำให้รายได้จากการเป็นมัคคุเทศก์ไม่มีต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ จะมีเพียงแต่การใช้กำลังแรงงานและสติปัญญาของมัคคุเทศก์เท่านั้น

4) ต้นทุนของรายได้จากการแสดง

กลุ่มบุคคลที่มาแสดงการละเล่นและศิลปวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยว จะเลือกจากครัวเรือนที่เป็นสมาชิกโครงการการท่องเที่ยวก่อนเป็นอันดับแรก ในการแสดงแต่ละครั้งผู้แสดงจะต้องแต่งกายด้วยชุดประจำเผ่าม้ง ซึ่งแต่ละคนมีชุดพวกนี้อยู่แล้ว และอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงก็ได้การสนับสนุนด้านเงินทุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยซื้อวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อนำมาประดิษฐ์อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงหรืออุปกรณ์บางอย่างก็สามารถหาได้จากธรรมชาติทั่วไป เช่น หนัาไม้ ลูกข่าง เครื่องดนตรี เป็นต้น ดังนั้น ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการแสดงจึงไม่มี แต่กลุ่มนักแสดงจะเสียเวลาในการฝึกซ้อมเท่านั้น

จากข้อมูลที่ได้พบว่า รายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวจะมีต้นทุนที่เห็นได้ชัดเจน คือ ต้นทุนจากการขายสินค้าที่ระลึก ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 70 ของรายได้จากการขายของที่ระลึก ดังนั้น จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจในปี พ.ศ. 2544 รายได้จากการขายของที่ระลึกเท่ากับ 775,984 บาท คิดเป็นต้นทุนร้อยละ 70 ของรายได้ ซึ่งเท่ากับ 543,188 บาท เพราะฉะนั้น รายได้จากการขายของที่ระลึกสุทธิ เท่ากับ 232,796 บาท และเมื่อรวมต้นทุนของรายได้จากการท่องเที่ยวทุกประเภท เพื่อหารายได้รวมจากการท่องเที่ยวสุทธิ ที่แต่ละครัวเรือนของบ้านผานกกกได้รับจะคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 70 ของรายได้รวมจากการท่องเที่ยวทั้งหมด ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2544 รายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมดเท่ากับ 789,000 บาท เมื่อหักต้นทุนแล้วจะมีรายได้รวมจากการท่องเที่ยวสุทธิ จะเท่ากับ 236,700 บาท หรืออาจกล่าวได้ว่าทุกๆ 100 บาท ที่นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้จ่ายในบ้านผานกกก จะเหลือเป็นรายได้สุทธิ ตกเป็นของแต่ละครัวเรือนเท่ากับ 30 บาท (รูปที่ 5.5)

รูปที่ 5.5 รูปภาพแสดงสัดส่วนรายได้ท่องเที่ยวอุตสาหกรรมต่อต้นทุนสินค้า

5.2 รายได้และการกระจายรายได้ของครัวเรือนบ้านผานกกกและบ้านบวกเตี้ย

5.2.1 รายได้และการกระจายรายได้ของครัวเรือนบ้านผานกกก

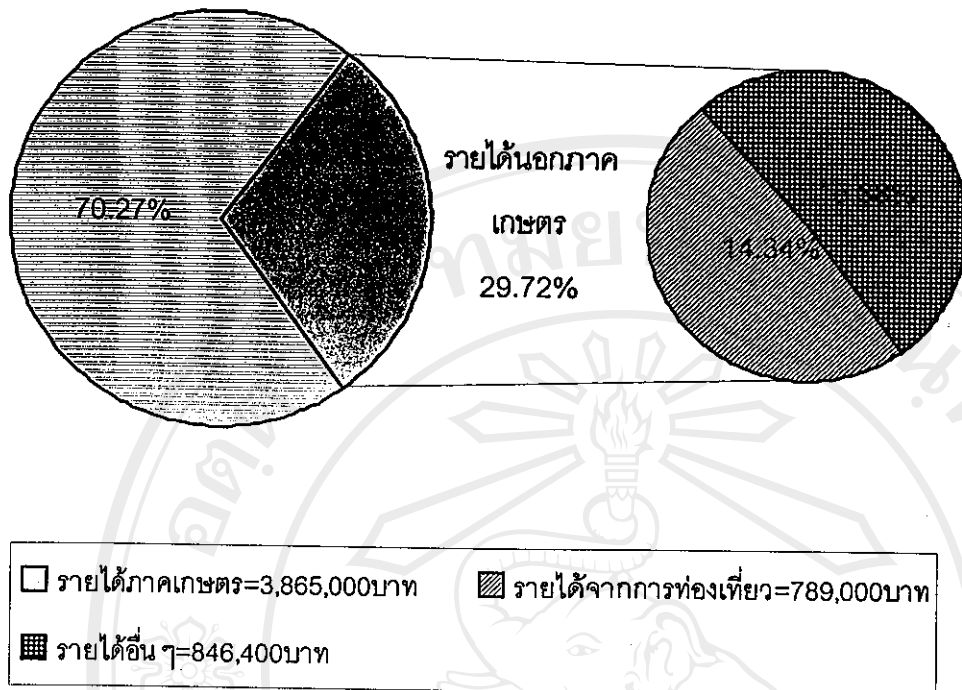
จากข้อมูลที่จัดเก็บ โดยศูนย์พัฒนาสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่ รายได้รวมเฉลี่ยของครัวเรือนบ้านผานกกกในปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 15,180 บาทต่อปี แต่จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยพบว่า รายได้รวมเฉลี่ยของทุกครัวเรือนบ้านผานกกกในปี พ.ศ. 2544 เท่ากับ 93,227 บาทต่อปี ซึ่งจะเห็นว่ารายได้รวมเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2544 แตกต่างจากปี พ.ศ. 2543 อย่างมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าทางศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาเก็บข้อมูลไม่ครบถ้วน

แหล่งที่มาของรายได้ของครัวเรือนบ้านผานกกกมาจากแหล่งรายได้ 2 แหล่งคือ รายได้จากภาคการเกษตรและรายได้นอกภาคการเกษตร โดยที่รายได้จากภาคการเกษตรถือเป็นรายได้หลักที่สำคัญสำหรับครัวเรือนเนื่องจาก ครัวเรือนบ้านผานกกกประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก โดยพืชที่นิยมปลูกได้แก่ ข้าวโพด ข้าวไร่ ถั่ว และพืชสวนครัวที่นิยมปลูกได้แก่ กะหล่ำปลี พริก รวมถึงการปลูกดอกไม้เมืองหนาวอีกด้วย แต่ในส่วนของ การเลี้ยงสัตว์จะเลี้ยงเพื่อการบริโภคเท่านั้น โดยข้อมูลที่ได้จากศูนย์พัฒนาสงเคราะห์ชาวเขาในปี พ.ศ. 2543 ครัวเรือนบ้านผานกกกมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคคือ ไก่ 624 ตัว หมู 20 ตัว เป็ด 109 ตัว

รายได้นอกภาคการเกษตรเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่งของครัวเรือนบ้านผานกอก เพราะเป็นแหล่งรายได้ที่เป็นเงินสดที่นำมาใช้จ่ายในครัวเรือนในระหว่างรอการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร ที่มาของรายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนบ้านผานกอกคือ การรับจ้างรายวันในภาคการเกษตร การรับจ้างเป็นลูกจ้างรายวันในศูนย์ควบคุมไฟฟ้า ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ รับจ้างขนส่งผลผลิตไปขาย รับจ้างขับรถรับส่งนักเรียนและคนงาน เป็นต้น นอกจากนี้ทางหมู่บ้านผานกอกได้รับการส่งเสริมให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว จึงทำให้ครัวเรือนบ้านผานกอกบางส่วนมีรายได้จากการท่องเที่ยวด้วย ได้แก่ รายได้จากการขายของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยว รายได้จากการบริจาคของนักท่องเที่ยวในการเข้าชมการแสดงและศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา รายได้จากการแสดง และรายได้จากการเป็นมัคคุเทศก์ เป็นต้น

ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจรายได้รวมทั้งหมดในทุกประเภทรายได้จากครัวเรือนทั้งหมด 59 ครัวเรือน ของบ้านผานกอก ในปี พ.ศ. 2544 มีรายได้รวมทั้งสิ้นเท่ากับ 5,500,400 บาทต่อปี เฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 93,227 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ซึ่งสามารถจำแนกตามประเภทของรายได้ ได้ดังนี้ คือ (1) รายได้ภาคการเกษตร มี ครัวเรือน 59 ครัวเรือน มีรายได้จากภาคการเกษตร ซึ่งสร้างรายได้ให้แก่หมู่บ้าน เท่ากับ 3,865,000 บาทต่อปี รายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อทุกครัวเรือนในหมู่บ้าน เท่ากับ 65,508 บาทต่อครัวเรือนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 70.27 ของรายได้รวมทั้งหมด (2) รายได้นอกภาคการเกษตร มีครัวเรือนที่มีรายได้ในส่วนนี้ จำนวน 51 ครัวเรือนจากครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้แก่หมู่บ้านเท่ากับ 1,635,400 บาทต่อปี เฉลี่ยต่อครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน เท่ากับ 27,719 บาทต่อปีต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 29.73 ของรายได้รวมทั้งหมด และในส่วนของรายได้นอกภาคเกษตรยังสามารถจำแนกได้เป็น รายได้จากการท่องเที่ยวและรายได้อื่นๆ กล่าวคือ รายได้จากการท่องเที่ยว มีครัวเรือน 34 ครัวเรือนจากครัวเรือนทั้งหมดที่ประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว โดยสร้างรายได้ให้กับหมู่บ้านเท่ากับ 789,000 บาทต่อปี เฉลี่ยต่อทุกครัวเรือนในหมู่บ้านเท่ากับ 13,373 บาทต่อปีต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 14.34 ของรายได้รวมทั้งหมด และรายได้อื่นๆ มีครัวเรือน 31 ครัวเรือนจากครัวเรือนทั้งหมดที่มีรายได้อื่นๆ ซึ่งสร้างรายได้ให้กับหมู่บ้านเท่ากับ 846,400 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 15.38 ของรายได้รวมทั้งหมด เฉลี่ยต่อทุกครัวเรือนในหมู่บ้านเท่ากับ 14,346 บาทต่อปีต่อครัวเรือน และจากข้อมูลดังกล่าว สามารถแสดงสัดส่วนของรายได้ที่ได้จากรายได้ประเภทต่างๆ ภายในบ้านผานกอก ดังรูปภาพที่ 5.6

รูปที่ 5.6 แสดงสัดส่วนรายได้ทุกประเภทของครัวเรือนบ้านผานกกก

1) รายได้รวมของครัวเรือนบ้านผานกกก

จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยพบว่าในปี พ.ศ. 2544 ครัวเรือนบ้านผานกกกจำนวนทั้งหมด 59 ครัวเรือนมีรายได้รวมกันเท่ากับ 5,500,400 บาท มีรายได้รวมเฉลี่ยของทั้งหมดบ้านเท่ากับ 93,227 บาทต่อปี โดยมีรายได้รวมต่อครัวเรือนสูงสุดเท่ากับ 200,000 บาทต่อปี และรายได้รวมต่ำสุดต่อครัวเรือนเท่ากับ 8,000 บาทต่อปี ดังนั้นจะเห็นว่าค่าพิสัยของรายได้รวมจะเท่ากับ 192,000 บาทต่อปี (ตาราง 5.3) และเมื่อทำการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของรายได้รวมครัวเรือนบ้านผานกกก โดยใช้การเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้ครัวเรือนตามชั้นรายได้ของรายได้รวม (ตารางที่ 5.4) พบว่ากลุ่มครัวเรือนกลุ่มที่ 1 หรือกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุด ร้อยละ 20 มีส่วนแบ่งรายได้เท่ากับร้อยละ 4.05 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุด ร้อยละ 20 จากจำนวนครัวเรือน 59 ครัวเรือนของบ้านผานกกก มีรายได้รวมรวมกันเพียงร้อยละ 4.05 ของรายได้รวมของครัวเรือนทั้งหมด และเมื่อนำข้อมูลที่นำไปเปรียบเทียบกับกลุ่มครัวเรือนกลุ่มที่ 5 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีรายได้มากที่สุดร้อยละ 20 ของกลุ่มครัวเรือนทั้งหมด 59 ครัวเรือนมีรายได้รวมรวมกันเท่ากับ ร้อยละ 41.0 ของรายได้รวมทั้งหมด และเมื่อพิจารณาถึงค่าดัชนีจินีที่ได้จากเส้นโค้งลอเรนซ์ (รูปที่ 5.7) พบว่า ค่าดัชนีจินีเท่ากับ 0.383

2) รายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนบ้านผานกกก

จากการสำรวจข้อมูลพบว่า ครัวเรือนทุกครัวเรือนในบ้านผานกกกจำนวน 59 ครัวเรือน ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยทำการปลูกพืชทั้งระยะสั้นและระยะยาว ได้แก่ ข้าวโพด ข้าวไร่ ถั่วเขียว พืชผักสวนครัวต่างๆ เช่น กะหล่ำปลี ข่า รวมถึงดอกไม้เมืองหนาว เป็นต้น ข้อมูลในปี พ.ศ. 2544 พบว่า รายได้ที่ได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรของครัวเรือนบ้านผานกกก สามารถสร้างรายได้ให้กับหมู่บ้านเท่ากับ 3,865,000 บาท มีรายได้เฉลี่ยของทุกครัวเรือนในหมู่บ้านเท่ากับ 65,508 บาทต่อปี ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 70.27 ของรายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือนบ้านผานกกก และรายได้ภาคเกษตรของครัวเรือนสูงสุดเท่ากับ 141,000 บาทต่อปี รายได้ภาคเกษตรของครัวเรือนต่ำสุดเท่ากับ 2,000 บาทต่อปี ค่าพิสัยของรายได้ภาคเกษตรเท่ากับ 139,000 บาทต่อปี และจากการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนบ้านผานกกก โดยใช้การเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้ครัวเรือนตามชั้นรายได้ของรายได้รวมพบว่า จากครัวเรือนที่ทำการเกษตรทั้งหมด 59 ครัวเรือน จาก 59 ครัวเรือน กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ภาคเกษตรน้อยที่สุดจำนวนร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน มีรายได้ภาคการเกษตรรวมกันเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.12 และเมื่อเปรียบเทียบกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ภาคเกษตรมากที่สุดจำนวนร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมด 59 ครัวเรือน มีรายได้ภาคเกษตรรวมกันเท่ากับร้อยละ 38.18 ของรายได้ภาคเกษตรทั้งหมด และค่าดัชนีจีนิที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.347 และสามารถแสดงถึงความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ภาคการเกษตรของบ้านผานกกกได้จากเส้นโค้งลอเรนซ์ ในรูปที่ 5.7

ตารางที่ 5.3 ตารางแสดงรายได้ของครัวเรือนบ้านผานกกกปี พ.ศ. 2544

ประเภท รายได้	จำนวน ครัวเรือน ที่ ประกอบ อาชีพ	ร้อยละ ของครัว เรือนที่ ประกอบ อาชีพ	รายได้รวม(บาท)	รายได้ ต่ำสุด (บาท)	รายได้สูง สุด(บาท)	รายได้ เฉลี่ยต่อ 59 ครัวเรือน (บาท)
รายได้รวม	59	100	5,500,400(100%)	80,000	200,000	93,227
รายได้ภาค เกษตร	59	100	3,865,000(70.27%)	2,000	141,000	65,508
รายได้นอก ภาคเกษตร	51	86	1,635,400(29.73%)	3,000	120,000	27,719
-ท่องเที่ยว	34	57	789,000 (14.35%)	1,000	50,000	13,373
-รายได้อื่นๆ	31	52	846,400 (15.38%)	3,000	120,000	14,346

ที่มา : จากการสำรวจ

3) รายได้นอกภาคเกษตรของครัวเรือนบ้านผานกกก

จากการสำรวจข้อมูลในปี พ.ศ. 2544 พบว่าครัวเรือนทั้งหมด 59 ครัวเรือน มีครัวเรือนที่มีรายได้นอกภาคเกษตรทั้งสิ้น 51 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 86 ของครัวเรือนทั้งหมด แหล่งที่มาของรายได้นอกภาคเกษตรของครัวเรือนบ้านผานกกกมีแหล่งรายได้จาก รายได้จากการท่องเที่ยวและรายได้อื่นๆ ได้แก่ รายได้รับจ้างรายวัน พ่อค้าคนกลาง การรับจ้างขนส่งผลผลิตนักเรียน และคนงาน เป็นต้น ในปี พ.ศ. 2544 ครัวเรือนบ้านผานกกกที่มีรายได้นอกภาคเกษตร 51 ครัวเรือน สามารถสร้างรายได้แก่หมู่บ้านเท่ากับ 1,635,400 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.73 ของรายได้ทั้งหมด รายได้นอกภาคเกษตรของทุกครัวเรือนในหมู่บ้านเฉลี่ยเท่ากับ 27,719 บาทต่อปี และรายได้นอกภาคเกษตรสูงสุดเท่ากับ 120,000 บาทต่อปี ค่าต่ำสุดเท่ากับ 3,600 บาทต่อปี การเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้ครัวเรือนตามชั้นรายได้ของรายได้รวม พบว่า สัดส่วนรายได้นอกภาคเกษตรของทุกครัวเรือนในหมู่บ้านมีค่าดังนี้ กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้นอกภาคเกษตรน้อยที่สุดร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมด มีรายได้นอกภาคเกษตรรวมกันเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.50 และเมื่อเปรียบเทียบกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้นอกภาคเกษตรมากที่สุดจำนวนร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมด มี

รายได้นอกภาคเกษตรรวมกันเท่ากับ ร้อยละ 47.66 ของรายได้นอกภาคเกษตรทั้งหมด ค่าดัชนีจีพีพีพีที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.459 และสามารถแสดงความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ของรายได้นอกภาคเกษตรของครัวเรือนบ้านผานกกกได้จากเส้นโค้งลอเรนซ์ รูปที่ 5.7

4) รายได้ท่องเที่ยวของครัวเรือนบ้านผานกกก

จากการสำรวจข้อมูลในปี พ.ศ. 2544 พบว่า ครัวเรือนบ้านผานกกกทั้งหมด 59 ครัวเรือน มีครัวเรือนที่มีรายได้ท่องเที่ยวจำนวนทั้งสิ้น 34 ครัวเรือน โดยมีแหล่งรายได้จาก (1) รายได้จากการขายของที่ระลึก (2) รายได้จากการบริจาคจากนักท่องเที่ยว (3) รายได้จากการเป็นมัคคุเทศก์ (4) รายได้จากการแสดง ครัวเรือนบ้านผานกกกมีรายได้ท่องเที่ยวจำนวน 34 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 57 ของครัวเรือนทั้งหมด สร้างรายได้ให้หมู่บ้านเท่ากับ 789,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.35 ของรายได้ทั้งหมด รายได้ท่องเที่ยวเฉลี่ยของทุกครัวเรือนในหมู่บ้านเท่ากับ 13,373 บาทต่อปี และรายได้ท่องเที่ยว สูงสุดเท่ากับ 60,000 บาทต่อปี รายได้ท่องเที่ยวต่ำสุดเท่ากับ 1,000 บาทต่อปี ค่าพิสัยของรายได้ท่องเที่ยวเท่ากับ 59,000 บาทต่อปี จากการเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้ครัวเรือนตามชั้นรายได้ของรายได้รวม พบว่า สัดส่วนรายได้ท่องเที่ยวของทุกครัวเรือนในหมู่บ้านมีค่าดังนี้ กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ท่องเที่ยวน้อยที่สุดจำนวนร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมด ในหมู่บ้าน มีรายได้ท่องเที่ยวรวมกันเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.27 ของรายได้ท่องเที่ยวทั้งหมด และเมื่อเปรียบเทียบกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ท่องเที่ยวมากที่สุดจำนวนร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมด ในหมู่บ้าน มีรายได้ท่องเที่ยวรวมกันเท่ากับ ร้อยละ 41.12 ของรายได้ท่องเที่ยวทั้งหมด ค่าดัชนีจีพีพีพีที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.430 และสามารถแสดงความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ของรายได้ท่องเที่ยวของครัวเรือนบ้านผานกกกได้จากเส้นโค้งลอเรนซ์ รูปที่ 5.7

5) รายได้อื่นๆของครัวเรือนบ้านผานกกก

จากการสำรวจข้อมูลในปี พ.ศ. 2544 พบว่า ครัวเรือนบ้านผานกกกทั้งหมด 59 ครัวเรือน มีครัวเรือนที่มีรายได้อื่นๆจำนวนทั้งสิ้น 31 ครัวเรือน โดยมีแหล่งที่มาจากรายได้จากการรับจ้างรายวัน พ่อค้าคนกลาง การรับจ้างขนส่งผลผลิต นักเรียนและคนงาน และโดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2544 ครัวเรือนบ้านผานกกกได้รับจ้างเป็นลูกจ้างรายวันของศูนย์ควบคุมไฟฟ้า อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนลูกจ้างประมาณ 30 คน มีระยะเวลาทำงานรวมโดยประมาณ 40 วันต่อปี รายได้ต่อวัน 100 บาท จึงทำให้ครัวเรือนบ้านผานกกกมีรายได้อื่นๆมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2544 ครัวเรือนบ้านผานกกกมีรายได้อื่นๆจำนวน 31 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 52 ของครัวเรือนทั้งหมด สร้างรายได้ให้หมู่บ้านเท่ากับ 846,400 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.38 ของรายได้ทั้งหมด รายได้

อื่นๆเฉลี่ยต่อทุกครัวเรือนในหมู่บ้านเท่ากับ 14,346 บาทต่อปี และรายได้อื่นๆสูงสุดเท่ากับ 120,000 บาทต่อปี รายได้อื่นๆต่ำสุดเท่ากับ 3,000 บาทต่อปี ค่าพิสัยของรายได้อื่นๆเท่ากับ 117,000 บาทต่อปี จากการเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้ครัวเรือนตามชั้นรายได้ของรายได้รวม พบว่า สัดส่วนรายได้อื่นของทุกครัวเรือนในหมู่บ้านมีค่าดังนี้ กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้อื่นๆน้อยที่สุดจำนวนร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน มีรายได้อื่นๆรวมกันเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.73 ของรายได้ทั้งหมด และเมื่อเปรียบเทียบกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้อื่นๆมากที่สุดจำนวนร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมด ในหมู่บ้าน มีรายได้อื่นๆรวมกันเท่ากับ ร้อยละ 53.76 ของรายได้ทั้งหมด ค่าดัชนีจินีที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.449 และสามารถแสดงความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ของรายได้อื่นของครัวเรือนบ้านผานกกกได้จากเส้นโค้งลอเรนซ์ รูปที่ 5.7

ตารางที่ 5.4 ตารางแสดงส่วนแบ่งรายได้ของประชากร 5 กลุ่ม เรียงตามระดับรายได้ของรายได้รวม บ้านผานกกกปี พ.ศ. 2544

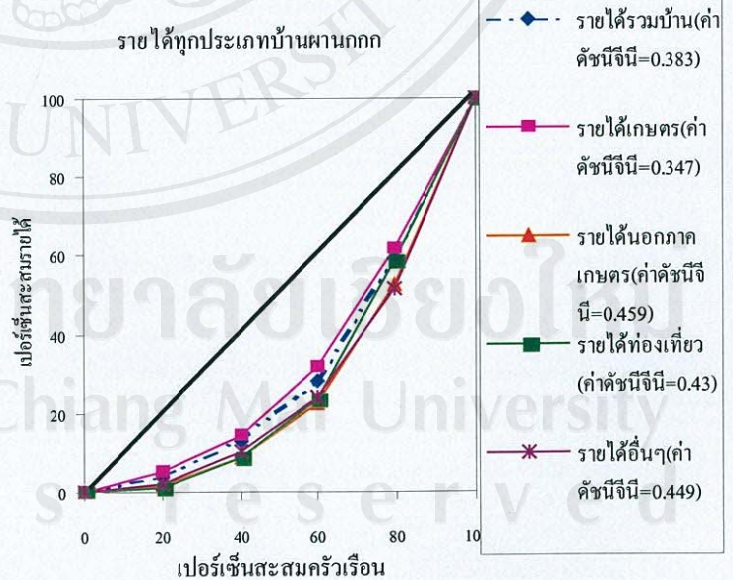
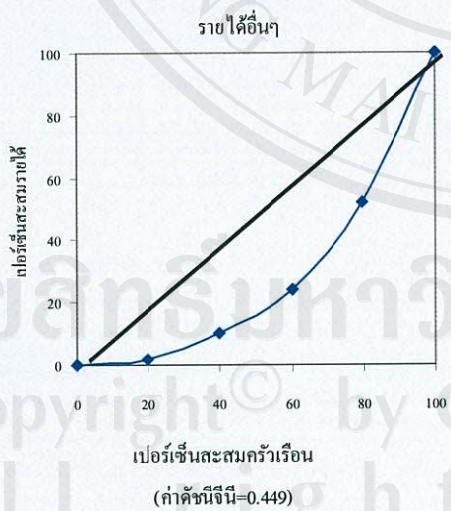
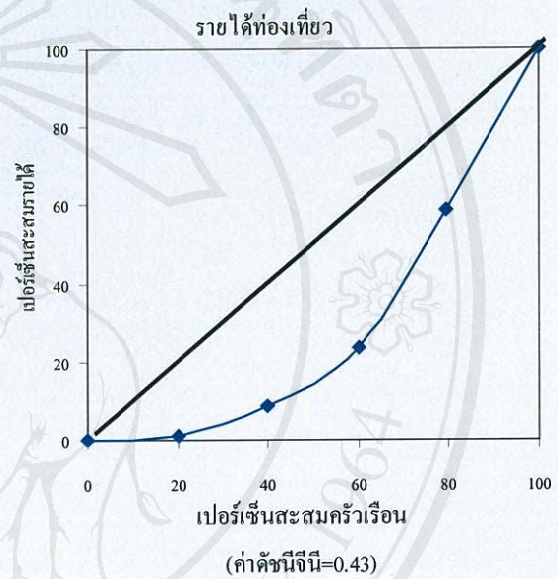
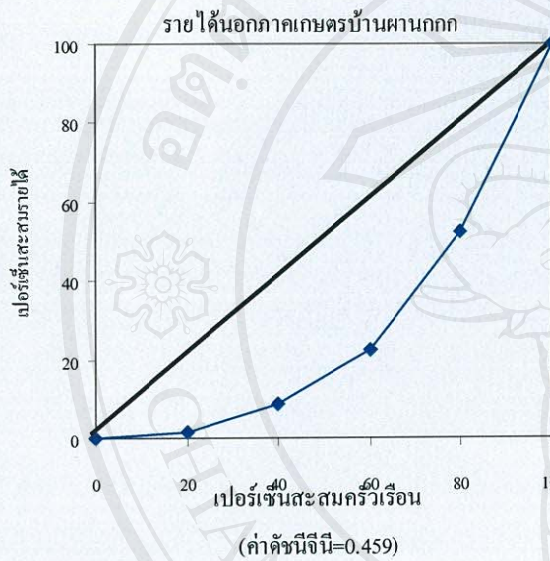
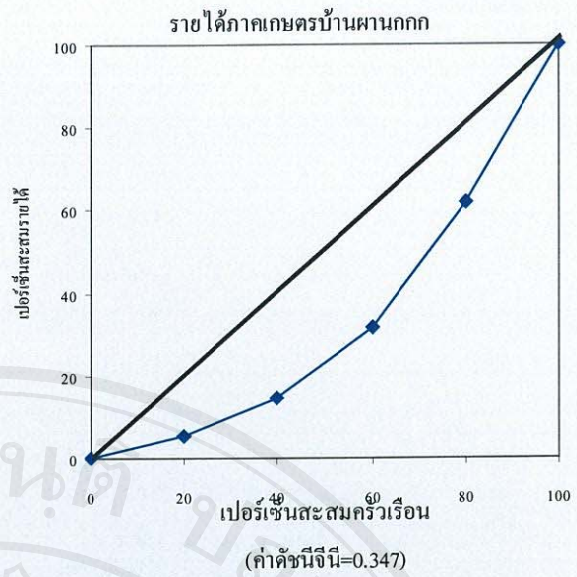
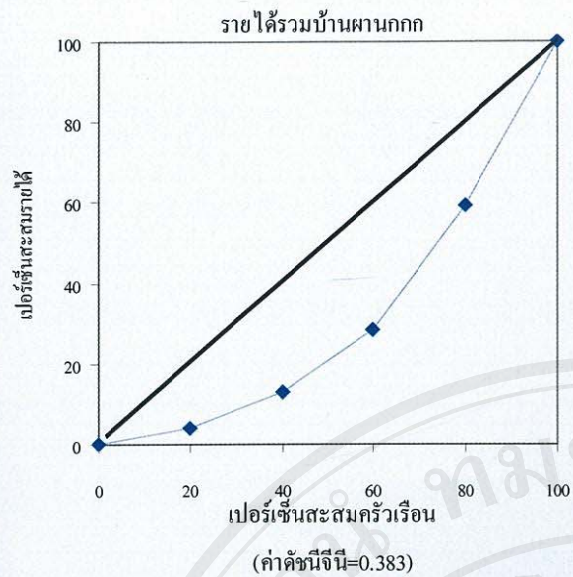
ประเภทรายได้	กลุ่มประชากรเรียงลำดับรายได้					ดัชนีจินี
	กลุ่มที่1 (20%)	กลุ่มที่2 (20%)	กลุ่มที่3 (20%)	กลุ่มที่4 (20%)	กลุ่มที่5 (20%)	
รายได้รวม	4.05%	8.80%	15.28%	30.87%	41%	0.383
รายได้ภาคเกษตร	5.12%	9.42%	17.19%	30.09%	38.18%	0.347
รายได้นอกภาคเกษตร	1.50%	7.36%	13.57%	29.91%	47.66%	0.459
รายได้ท่องเที่ยว	1.27%	7.45%	14.77%	35.36%	41.12%	0.430
รายได้อื่นๆ	1.73%	7.24%	12.46%	24.81%	53.76%	0.449

ที่มา : จากการสำรวจ

6) การเปรียบเทียบการกระจายรายได้ของรายได้แต่ละประเภทของครัวเรือนบ้านผานก
กก

รายได้ของครัวเรือนบ้านผานกก็มีแหล่งที่มาของรายได้ดังนี้ คือ รายได้ภาคเกษตร และรายได้นอกภาคเกษตร ได้แก่ รายได้จากการท่องเที่ยวและรายได้อื่น ๆ ผลทางด้านกระจายรายได้โดยการเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้ตามชั้นรายได้ของรายได้รวมและค่าดัชนีจีนิ ของรายได้แต่ละประเภท พบว่า ดัชนีจีนิของรายได้แต่ละประเภทมีดังนี้ สำหรับรายได้รวมค่าดัชนีจีนิเท่ากับ 0.383 ดัชนีจีนิรายได้ภาคเกษตรเท่ากับ 0.347 ดัชนีจีนิรายได้นอกภาคเกษตรเท่ากับ 0.459 ดัชนีจีนิรายได้จากการท่องเที่ยวเท่ากับ 0.430 ดัชนีจีนิรายได้อื่นๆเท่ากับ 0.449 จากดัชนีจีนิที่ได้พบว่า รายได้นอกภาคเกษตรมีความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้มากที่สุด รองลงมาได้แก่ รายได้ อื่นๆ รายได้ท่องเที่ยว รายได้รวมและรายได้ภาคเกษตร ซึ่งดัชนีจีนิเรียงลำดับความเหลื่อมล้ำของ การกระจายรายได้จากมากไปหาน้อยมีดังนี้ 0.459 0.449 0.43 0.383 และ 0.347 ตามลำดับ และสามารถเปรียบเทียบการกระจายรายได้ของรายได้ครัวเรือนแต่ละประเภทได้จากเส้นโค้งลอเรนซ์ (รูปที่ 5.7) โดยที่เส้นโค้งลอเรนซ์ที่อยู่ใกล้เส้นทแยงมุมแสดงว่ามีการกระจายรายได้ที่เหลื่อมล้ำกัน น้อย

ค่าดัชนีจีนิแสดงถึงความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ ค่าดัชนีจีนิที่น้อยแสดงถึง การกระจายรายได้ที่มีความเหลื่อมล้ำกันน้อย การที่ค่าของการกระจายรายได้แต่ละชนิดมีการ กระจายรายได้ดังกล่าวเป็นเพราะว่า ครัวเรือนบ้านผานกเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตร กรรมเป็นอาชีพหลัก และรายได้จากภาคเกษตรกรรมมีความเหลื่อมล้ำกันน้อย เนื่องจากครัวเรือนใน บ้านผานกจะปลูกพืชเหมือนกัน และมีจำนวนที่ดินที่ไม่แตกต่างกัน จึงทำให้การกระจายราย ใต้ของรายได้ภาคเกษตรมีความเหลื่อมล้ำน้อยกว่ารายได้ประเภทอื่นๆ แต่ในส่วนของรายได้นอก ภาคเกษตรจะมีความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้มากที่สุด โดยสามารถจำแนกตามประเภท ของรายได้นอกภาคเกษตรได้ กล่าวคือ การกระจายรายได้ของรายได้อื่นๆจะมีความเหลื่อมล้ำมาก ทั้งนี้เนื่องจากมีบางครัวเรือนเท่านั้นที่มีรายได้ประเภทนี้ และการได้มาซึ่งรายได้จะต้องอาศัยองค์ ประกอบส่วนบุคคล เช่น เงินทุน ความสามารถในการเชิงธุรกิจ และการสนับสนุนจากหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการสร้างรายได้นอกภาคเกษตร ดังนั้นจึงทำให้รายได้อื่นๆของครัวเรือนมี ความเหลื่อมล้ำกันมากในทุกประเภทรายได้ ซึ่งจะมีลักษณะที่คล้ายกับรายได้จากการท่องเที่ยว เพราะว่าจะมีครัวเรือนบางครัวเรือนในหมู่บ้านเท่านั้นที่มีรายได้จากการท่องเที่ยว จึงทำให้รายได้ จากการท่องเที่ยวมีความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้มาก ดังนั้นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว และรายได้อื่น ๆ จะส่งผลทำให้รายได้นอกภาคเกษตรของหมู่บ้านมีความเหลื่อมล้ำกันมากที่สุด นอกจากนี้พบว่ารายได้ภาคเกษตรของครัวเรือนมีการกระจายรายได้ที่เหลื่อมล้ำน้อยที่สุดในทุก

รูปภาพที่ 5. 7 เส้นโค้ง Lorenz แสดงรายได้ทุกประเภทของครัวเรือนบ้านผานกก

ประเภทของรายได้ เนื่องจากรายได้หลักของครัวเรือนบ้านผานกกกได้มาจากภาคเกษตรกรรม โดยที่รายได้นอกภาคเกษตรเป็นเพียงรายได้เสริมเท่านั้น ดังนั้นเมื่อรายได้จากภาคเกษตรมีการกระจายรายได้ที่เหลื่อมล้ำน้อยที่สุด แต่เมื่อครัวเรือนมีรายได้ที่นอกเหนือจากรายได้จากภาคเกษตรก็ยิ่งทำให้การกระจายรายได้ของรายได้รวมมีความเหลื่อมล้ำกันมากขึ้น

5.2.2 รายได้และการกระจายรายได้ของครัวเรือนบ้านบวกเตี้ย

จากข้อมูลที่จัดเก็บโดยศูนย์พัฒนาสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่ รายได้รวมเฉลี่ยของครัวเรือนบ้านบวกเตี้ยในปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 25,680 บาทต่อปี แต่จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยพบว่า รายได้รวมของครัวเรือนบ้านบวกเตี้ยในปี พ.ศ. 2544 เท่ากับ 4,211,000 บาทต่อปี คิดเป็นรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 57,686 บาทต่อปี ซึ่งจะเห็นว่ารายได้รวมเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2544 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2543 แหล่งที่มาของรายได้ของครัวเรือนบ้านบวกเตี้ยมาจากแหล่งรายได้ 2 แหล่งคือ รายได้จากภาคการเกษตรและรายได้นอกภาคการเกษตร โดยที่รายได้จากภาคการเกษตรถือเป็นรายได้หลักที่สำคัญสำหรับครัวเรือนเช่นเดียวกับครัวเรือนบ้านผานกกกที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยพืชที่นิยมปลูกได้แก่ ข้าวโพด ข้าวไร่ และพืชสวนครัวที่นิยมปลูกได้แก่ กะหล่ำปลี จิง และดอกไม้เมืองหนาว แต่การเลี้ยงสัตว์จะเลี้ยงเพื่อการบริโภคเท่านั้น โดยข้อมูลที่ได้จากศูนย์พัฒนาสงเคราะห์ชาวเขาในปี พ.ศ. 2543 ครัวเรือนบ้านบวกเตี้ยมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคคือ ไก่ 142 ตัว หมู 21 ตัว เป็ด 29 ตัว

รายได้นอกภาคการเกษตรเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่งของครัวเรือนบ้านบวกเตี้ย เพราะเป็นแหล่งรายได้ที่เป็นเงินสดที่นำมาใช้จ่ายในครัวเรือนในระหว่างรอการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร ที่มาของรายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนบ้านบวกเตี้ยคือ การรับจ้างรายวันในภาคการเกษตร รับจ้างขนส่งผลผลิตไปขาย รับจ้างขับรถรับส่งนักเรียนและคนงาน เป็นต้น ซึ่งจะมีแหล่งรายได้ที่น้อยกว่าบ้านผานกกกที่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว จึงทำให้ครัวเรือนบ้านบวกเตี้ย มีรายได้นอกภาคเกษตรที่น้อยกว่าบ้านผานกกก

1) รายได้รวมของครัวเรือนบ้านบวกเตี้ย

จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยพบว่าในปี พ.ศ. 2544 ครัวเรือนบ้านบวกเตี้ยจำนวนทั้งหมด 73 ครัวเรือน มีรายได้รวมทั้งหมู่บ้านเท่ากับ 4,211,100 บาทต่อปี มีรายได้รวมเฉลี่ยเท่ากับ 57,686 บาทต่อปี โดยมีรายได้รวมต่อครัวเรือนสูงสุดเท่ากับ 177,000 บาทต่อปี และรายได้รวมต่ำสุดต่อครัวเรือนเท่ากับ 5,000 บาทต่อปี โดยที่รายได้รวมของครัวเรือนบ้านบวกเตี้ยมาจากแหล่งรายได้ 2 แหล่งคือ รายได้จากภาคการเกษตร และรายได้นอกภาคการเกษตร

จากตารางที่ 5.5 พบว่ารายได้รวมครัวเรือนบ้านบวกเตี้ยในปี พ.ศ. 2544 เท่ากับ 57,685 บาทต่อปี รายได้รวมต่อครัวเรือนสูงสุดเท่ากับ 177,000 บาทต่อปี และรายได้รวมต่ำสุดต่อครัวเรือนเท่ากับ 5,000 บาทต่อปี ดังนั้นจะเห็นว่าค่าพิสัยของรายได้รวมจะเท่ากับ 172,000 บาทต่อปี และเมื่อทำการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของรายได้รวมครัวเรือนบ้านบวกเตี้ย โดยใช้การเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้ครัวเรือนตามชั้นรายได้ของรายได้รวม (ตารางที่ 5.6) กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุดร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมด มีรายได้รวมรวมกันเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.61 ของรายได้รวมทั้งหมด และเมื่อเปรียบเทียบกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้รวมมากที่สุดจำนวนร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมด มีรายได้รวมรวมกันเท่ากับ ร้อยละ 44.43 ของรายได้รวมทั้งหมด ค่าดัชนีจินีที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.363 และสามารถแสดงความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ของรายได้รวมของครัวเรือนบ้านบวกเตี้ยได้จากเส้นโค้งลอเรนซ์ดังรูปที่ 5.8

ตาราง 5.5 ตารางแสดงรายได้ครัวเรือนบ้านบวกเตี้ย พ.ศ. 2544

ประเภทรายได้	จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพ	ร้อยละของครัวเรือน(%)	รายได้รวม (บาท)	รายได้ต่ำสุด (บาท)	รายได้สูงสุด(บาท)	รายได้เฉลี่ย 73 ครัวเรือน (บาท)
รายได้รวม	73	100	4,211,000 (100%)	5,000	177,000	57,686
รายได้ภาคเกษตร	73	100	3,699,100 (87.5%)	5,000	177,000	50,672
รายได้นอกภาคเกษตร	46	63	512,000 (12.5%)	1,500	80,000	7,013

ที่มา : จากการสำรวจ

2) รายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนบ้านบวกเตี้ย

จากการสำรวจข้อมูลพบว่า ครัวเรือนทุกครัวเรือนในบ้านบวกเตี้ยจำนวน 73 ครัวเรือน ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยทำการปลูกพืชทั้งระยะสั้นและระยะยาว ได้แก่ ข้าวโพด

ข้าวไร่ พืชผักสวนครัวต่างๆ เช่น กะหล่ำปลี ข่า รวมถึงดอกไม้เมืองหนาว เป็นต้น ข้อมูลในปี พ.ศ. 2544 พบว่า รายได้ที่ได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรของครัวเรือนบ้านบวกเตี้ยสามารถสร้างรายได้ให้กับหมู่บ้านเท่ากับ 3,699,100 บาท คิดเป็นร้อยละ 87.5 ของรายได้รวมทั้งหมด รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยทั้งหมู่บ้านเท่ากับ 50,672 บาทต่อปี และรายได้ภาคเกษตรของครัวเรือนสูงสุดเท่ากับ 177,000 บาทต่อปี รายได้ภาคเกษตรของครัวเรือนต่ำสุดเท่ากับ 5,000 บาทต่อปี ค่าพิสัยของรายได้ภาคเกษตรเท่ากับ 172,000 บาทต่อปี และจากการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนบ้านบวกเตี้ย โดยใช้การเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้ครัวเรือนตามชั้นรายได้ พบว่า จากครัวเรือนที่ทำการเกษตรทั้งหมด 73 ครัวเรือน กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ภาคเกษตรน้อยที่สุดจำนวนร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมด มีรายได้ภาคการเกษตรรวมกันเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.24 ของรายได้ภาคเกษตรทั้งหมด และเมื่อเปรียบเทียบกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ภาคเกษตรมากที่สุดจำนวนร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมด มีรายได้ภาคเกษตรรวมกันเท่ากับร้อยละ 46.48 ของรายได้ภาคเกษตรทั้งหมด และค่าดัชนีจีนิที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.381 และสามารถแสดงถึงความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ภาคการเกษตรของบ้านบวกเตี้ยได้จากเส้นโค้งลอเรนซ์ ในรูปที่ 5.8

3) รายได้นอกภาคเกษตรของครัวเรือนบ้านบวกเตี้ย

จากการสำรวจข้อมูลในปี พ.ศ. 2544 พบว่าครัวเรือนทั้งหมด 73 ครัวเรือน มีครัวเรือนที่มีรายได้นอกภาคเกษตรทั้งสิ้น 46 ครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 63 ของครัวเรือนทั้งหมด แหล่งที่มาของรายได้นอกภาคเกษตรของครัวเรือนบ้านบวกเตี้ยมีแหล่งรายได้ ได้แก่ รายได้จากการรับจ้างรายวัน พ่อค้าคนกลาง การรับจ้างขนส่งผลผลิต นักเรียน และคนงาน เป็นต้น ในปี พ.ศ. 2544 ครัวเรือนบ้านบวกเตี้ยที่มีรายได้นอกภาคเกษตร 46 ครัวเรือน สามารถสร้างรายได้เท่ากับ 512,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.5 ของรายได้รวมทั้งหมด แต่เมื่อนำรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ยกันทุกครัวเรือน(73 ครัวเรือน)เท่ากับ 7,013 บาทต่อปี และรายได้นอกภาคเกษตรของครัวเรือนสูงสุดเท่ากับ 80,000 บาทต่อปี ค่าต่ำสุดเท่ากับ 1,500 บาทต่อปี การเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้ครัวเรือนตามชั้นรายได้ของรายได้รวม พบว่า กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้นอกภาคเกษตรน้อยที่สุดร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมด 73 ครัวเรือน มีรายได้นอกภาคเกษตรรวมกันเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.29 ของรายได้นอกภาคเกษตรทั้งหมด และเมื่อเปรียบเทียบกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้นอกภาคเกษตรมากที่สุดจำนวนร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมด 73 ครัวเรือน มีรายได้นอกภาคเกษตรรวมกันเท่ากับร้อยละ 29.60 ของรายได้นอกภาคเกษตรทั้งหมด ค่าดัชนีจีนิที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.257 และ

สามารถแสดงความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ของรายได้นอกภาคเกษตรของครัวเรือนบ้าน
บวกเตี้ยได้จากเส้นโค้งลอเรนซ์รูปภาพที่ 5.8

ตาราง 5.6 ตารางแสดงส่วนแบ่งรายได้ของประชาชน 5 กลุ่มเรียงตามลำดับรายได้ที่บ้านบวกเตี้ย
พ.ศ. 2544

ประเภทรายได้	กลุ่มประชากรเรียงตามลำดับรายได้					ค่าดัชนีจินี
	กลุ่มที่ 1 (20%)	กลุ่มที่ 2 (20%)	กลุ่มที่ 3 (20%)	กลุ่มที่ 4 (20%)	กลุ่มที่ 5 (20%)	
รายได้รวม	4.61%	11.72%	16.28%	22.96%	44.43%	0.363
รายได้ภาคเกษตร	4.24%	11.07%	16.54%	21.67%	46.48%	0.381
รายได้นอกภาค เกษตร	7.29%	16.43%	14.32%	32.36%	29.60%	0.257

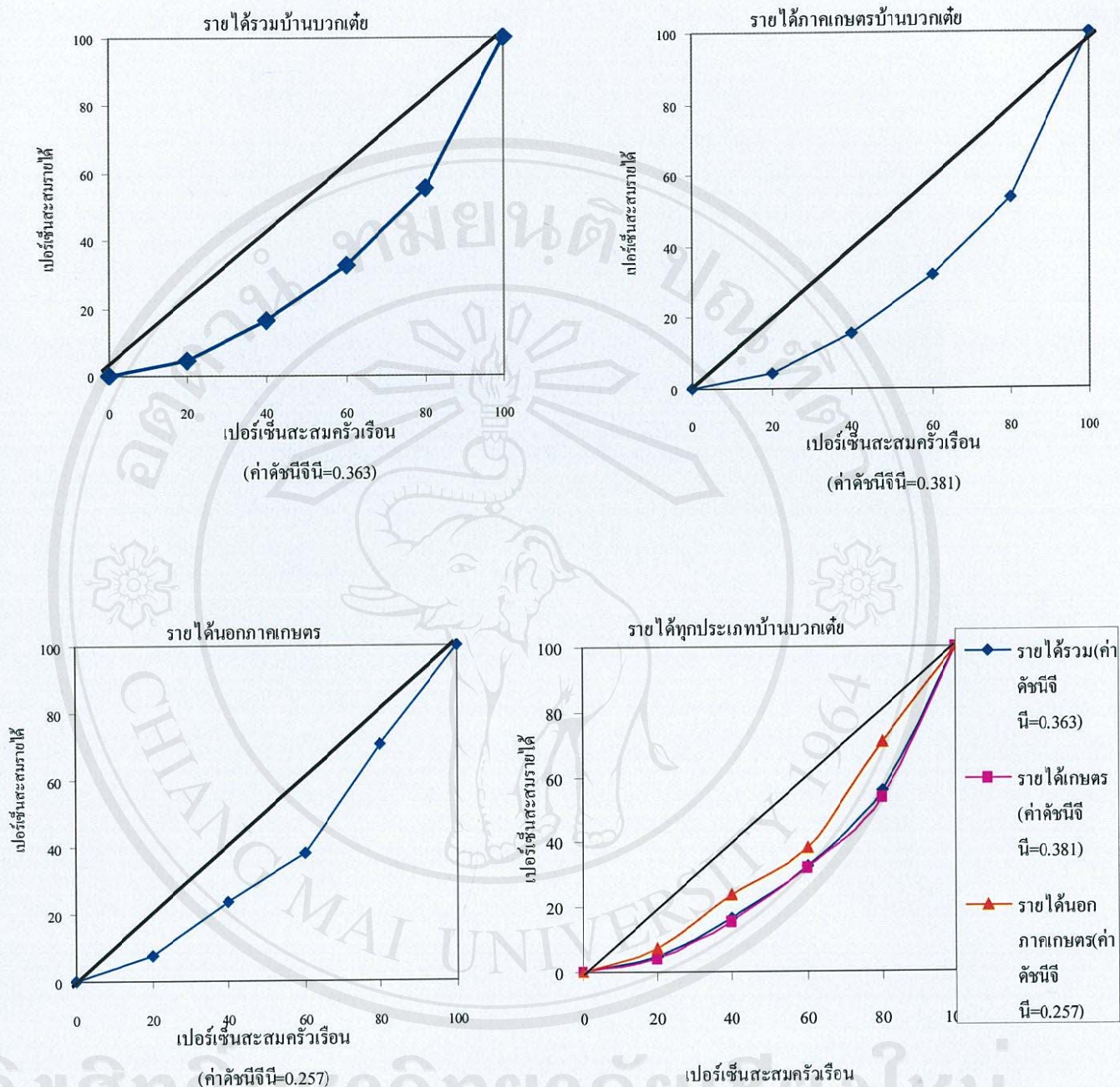
ที่มา : จากการสำรวจ

4) การเปรียบเทียบการกระจายรายได้ของรายได้ทุกประเภทของครัวเรือนบ้านบวกเตี้ย

รายได้ของครัวเรือนบ้านบวกเตี้ยมีแหล่งที่มาของรายได้ดังนี้ คือ รายได้ภาคเกษตร
และรายได้นอกภาคเกษตร โดยที่ในปี พ.ศ. 2544 บ้านบวกเตี้ยมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 73 ครัว
เรือน ทั้ง 73 ครัวเรือนมีรายได้จากภาคเกษตรกรรม มีครัวเรือนจำนวน 46 ครัวเรือนมีรายได้
นอกภาคเกษตรกรรม และผลทางด้านกระจายรายได้โดยการเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้ตามชั้น
รายได้และค่าดัชนีจินีมาเปรียบเทียบกันพบว่า ดัชนีจินีของรายได้แต่ละประเภทยังมีดังนี้ รายได้รวม
ค่าดัชนีจินีเท่ากับ 0.363 ดัชนีจินีรายได้ภาคเกษตรเท่ากับ 0.381 ดัชนีจินีรายได้นอกภาคเกษตรเท่า
กับ 0.257 จากค่าดัชนีจินีที่ได้พบว่า รายได้ภาคเกษตร มีความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้มากที่สุด
รองลงมาได้แก่ รายได้รวม และรายได้นอกภาคเกษตรซึ่งดัชนีจินีเรียงลำดับ ความเหลื่อมล้ำ
ของการกระจายรายได้จากมากไปหาน้อยมีดังนี้ 0.381 0.363 และ 0.257 ตามลำดับ และสามารถ
เปรียบเทียบการกระจายรายได้ของรายได้ครัวเรือนแต่ละประเภทได้จากเส้นโค้งลอเรนซ์ (รูปที่ 5.8)
โดยที่เส้นโค้งลอเรนซ์ที่อยู่ใกล้เส้นทแยงมุมแสดงว่ามีการกระจายรายได้ที่เหลื่อมล้ำกันน้อย

ค่าดัชนีจินีคำนวณได้แสดงถึงความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ ค่าดัชนีจินีที่
น้อยแสดงถึงการกระจายรายได้ที่มีความเหลื่อมล้ำกันน้อย การที่ค่าของการกระจายรายได้แต่ละ
ประเภทยังมีการกระจายรายได้ดังกล่าวเป็นเพราะว่า ครัวเรือนบ้านบวกเตี้ยเป็นครัวเรือนที่ประกอบ

อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก จึงทำให้รายได้จากภาคเกษตรกรรมมีความเหลื่อมกันน้อย เนื่องจากครัวเรือนในบ้านบวกเตยจะปลูกพืชเหมือนกัน และมีจำนวนที่ดินที่ไม่แตกต่างกัน จึงทำให้การกระจายรายได้ของรายได้ภาคเกษตรมีความเหลื่อมล้า น้อย แต่รายได้ภาคเกษตรก็ยังเหลื่อมล้ามากกว่ารายได้ประเภทอื่น เนื่องจาก ในส่วนของรายได้นอกภาคเกษตรจะมีความเหลื่อมล้าของการกระจายรายได้น้อยที่สุด กล่าวคือ แม้ว่ามีบางครัวเรือนเท่านั้นที่มีรายได้ประเภทนี้ แต่กลับมีการกระจายรายได้นอกภาคเกษตรของทั้งหมู่บ้านที่น้อยที่สุด เนื่องจากแต่ละครัวเรือนที่มีรายได้นอกภาคเกษตรจะมีรายได้ที่มีจำนวนไม่มากและใกล้เคียงกัน เพราะการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรส่วนมากจะเป็นการชักชวนกันทำงานหรือรวมกลุ่มกันทำงาน เช่น รวมกลุ่มกันรับจ้าง รวมกลุ่มกันขนส่งและค้าส่งผลิต ดังนั้นจึงทำให้รายได้นอกภาคเกษตรของครัวเรือนมีความเหลื่อมล้ากันน้อยที่สุดในทุกประเภทรายได้และเมื่อนำรายได้แต่ละประเภทมารวมกันเป็นรายได้รวม พบว่ารายได้รวมของครัวเรือนมีการกระจายรายได้ที่ดีขึ้นคือเหลื่อมล้า น้อยเป็นลำดับสองจากรายได้ทุกประเภท เนื่องจากรายได้หลักของครัวเรือนบ้านบวกเตยได้มาจากภาคเกษตรกรรม โดยที่รายได้อื่นเป็นเพียงรายได้เสริมเท่านั้น ดังนั้นเมื่อรายได้จากภาคเกษตรมีการกระจายรายได้ที่เหลื่อมล้า น้อยอยู่แล้ว และเมื่อครัวเรือนมีรายได้ที่นอกภาคเกษตรที่เหลื่อมล้า น้อย ก็ยังทำให้การกระจายรายได้ของรายได้รวมมีความเหลื่อมล้ากันน้อยลง

รูปภาพที่ 5.8 เส้นโค้งลอเรนซ์แสดงรายได้ทุกประเภทของครัวเรือนบ้านบวกเตี้ย

5.3 การเปรียบเทียบรายได้และการกระจายรายได้บ้านผานกกกและบ้านบวคเตย

ตาราง 5.7 ตารางแสดงการเปรียบเทียบค่าดัชนีจีนิระหว่างบ้านผานกกกและบ้านบวคเตย

ประเภทรายได้	ค่าดัชนีจีนิบ้านผานกกก	ค่าดัชนีจีนิบ้านบวคเตย
รายได้รวม	0.383	0.363
รายได้ภาคเกษตร	0.347	0.381
รายได้นอกภาคเกษตร	0.459	0.257

ที่มา : จากการสำรวจ

5.3.1 การเปรียบเทียบรายได้และการกระจายรายได้ของรายได้ทุกประเภท

1) รายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือน

ในปี พ.ศ. 2544 บ้านผานกกกมีครัวเรือนทั้งหมด 59 ครัวเรือน มีรายได้รวมกันทั้งหมดหมู่บ้านเท่ากับ 5,500,400 บาท รายได้รวมทั้งหมดเฉลี่ยของครัวเรือนบ้านผานกกก เท่ากับ 93,227 บาทต่อปี และบ้านบวคเตย มีครัวเรือนทั้งหมด 73 ครัวเรือน มีรายได้รวมกันทั้งหมดหมู่บ้านเท่ากับ 4,211,100 บาท รายได้รวมเฉลี่ยเท่ากับ 57,686 บาทต่อปี จะเห็นว่ารายได้รวมเฉลี่ยของบ้านผานกกกมีค่ามากกว่าบ้านบวคเตย เท่ากับ 35,541 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และในขณะที่สัดส่วนของรายได้รวมแต่ละกลุ่มครัวเรือนบ้านผานกกก และบ้านบวคเตย ได้รับโดยกลุ่มครัวเรือนที่จนที่สุดที่มีรายได้รวมกันเป็นสัดส่วนร้อยละ 20 กลุ่มครัวเรือนทั้งหมดมีรายได้รวมกัน ของบ้านผานกกกเท่ากับ ร้อยละ 4.05 ของรายได้รวมทั้งหมู่บ้านของบ้านผานกกก และของบ้านบวคเตยเท่ากับร้อยละ 4.61 ของรายได้รวมทั้งหมู่บ้านของบ้านบวคเตย และเมื่อเปรียบเทียบกลุ่มครัวเรือนรายได้ที่ต่ำที่สุดสัดส่วน ร้อยละ 20 ของกลุ่มครัวเรือนทั้งหมดของทั้งสองหมู่บ้าน จะมีรายได้รวมกันเท่ากับร้อยละ 41.0 ของบ้านผานกกก และ 44.43 ของบ้านบวคเตย จากข้อมูลที่ได้พบว่า การกระจายของสัดส่วนของรายได้ตามชั้นรายได้ จะมีความใกล้เคียงกัน โดยการกระจายของครัวเรือนบ้านบวคเตยจะดีกว่าเล็กน้อย คือ กลุ่มคนจนบ้านบวคเตยจะมีสัดส่วนรายได้รวมที่สูงกว่าบ้านผานกกก และเมื่อเปรียบเทียบค่าดัชนีจีนิ พบว่า ค่าดัชนีจีนิของบ้านผานกกกเท่ากับ 0.383 และ บวคเตยเท่ากับ 0.363 ค่าดัชนีจีนิของบ้านบวคเตยมีค่าน้อยกว่า แสดงว่ามีการกระจายรายได้ที่ดีกว่า และสามารถแสดงให้เห็นได้จากรูปที่ 5.9 คือ เส้นโค้งลอเรนซ์ ของบ้านบวคเตยมีความห่างจากเส้นแทงมุมน้อยกว่าเส้นโค้งลอเรนซ์ของบ้านผานกกก แสดงว่ามีการกระจายรายได้ที่ดีกว่า

2) รายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือน

รายได้เกษตรทั้งหมดของบ้านผานกกเท่ากับ 3,865,000 บาท รายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ยของครัวเรือนบ้านผานกกมีค่าเท่ากับ 65,508 บาทต่อปี และรายได้เกษตรทั้งหมดของบ้านบวคเตี้ยเท่ากับ 3,699,100 บาท รายได้เกษตรเฉลี่ยบ้านบวคเตี้ยเท่ากับ 50,672 บาทต่อปี บ้านผานกกมี รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยมากกว่าบ้านบวคเตี้ย เท่ากับ 14,836 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และในขณะที่ สัดส่วนของรายได้เกษตรของแต่ละกลุ่มครัวเรือนบ้านผานกก และบ้านบวคเตี้ยได้รับ โดยกลุ่มครัวเรือนที่เงินที่สุทธ้อยละ 20 ของกลุ่มครัวเรือนทั้งหมด มีรายได้เกษตรรวมกันของบ้านผานกกเท่ากับร้อยละ 5.12 และของบ้านบวคเตี้ยเท่ากับร้อยละ 4.24 และค่าสัดส่วนของรายได้ในกลุ่มคนรวยที่สุดร้อยละ 20 ของกลุ่มครัวเรือนทั้งสองมีค่าเท่ากับ ร้อยละ 38.18 ของบ้านผานกก และร้อยละ 46.48 ของบ้านบวคเตี้ย ดังนั้น การกระจายรายได้ตามสัดส่วนของรายได้ภาคเกษตรตามชั้นรายได้ของบ้านผานกกจะดีกว่าบ้านบวคเตี้ยเล็กน้อย เพราะกลุ่มคนจนบ้านผานกกจะมีสัดส่วนรายได้รวมที่สูงกว่าบ้านบวคเตี้ย จากการคำนวณค่าดัชนีจินีพบว่า ค่าดัชนีจินีของบ้านผานกกเท่ากับ 0.347 และบ้านบวคเตี้ยเท่ากับ 0.381 โดยที่ค่าดัชนีจินีของบ้านผานกกมีค่าน้อยกว่าค่าดัชนีจินีของบ้านบวคเตี้ยแสดงว่าบ้านผานกกมีการกระจายรายได้ของรายได้ภาคการเกษตรดีกว่าบ้านบวคเตี้ยและสามารถแสดงได้จากเส้นโค้งลอเรนซ์ของบ้านผานกกมีความห่างจากเส้นทแยงมุมน้อยกว่าเส้นโค้งลอเรนซ์ของบ้านบวคเตี้ย (รูปภาพที่ 5.9) จึงสามารถสรุปได้ว่า บ้านผานกกมีรายได้ภาคการเกษตรมากกว่าบ้านบวคเตี้ย และการกระจายรายได้ของรายได้ภาคการเกษตรของบ้านผานกกมีการกระจายรายได้ที่ดีกว่าบ้านบวคเตี้ย

สาเหตุที่รายได้ภาคการเกษตรของบ้านผานกกมีจำนวนมากกว่า และมีการกระจายรายได้ที่เหลื่อมล้ำน้อยกว่ารายได้ภาคการเกษตรของบ้านบวคเตี้ย เนื่องจากครัวเรือนบ้านผานกกจะปลูกพืชไร่ควบคู่กับการปลูกพืชล้มลุกชนิดอื่น จึงทำให้ครัวเรือนบ้านผานกกมีรายได้ที่แน่นอนจำนวนหนึ่ง ซึ่งรายได้ที่ได้จากการปลูกพืชไร่จะมีการกระจายรายได้ที่เหลื่อมล้ำกันน้อย เนื่องจากราคาของผลผลิตของแต่ละครัวเรือนได้รับจะเท่ากัน ดังนั้นความแตกต่างของรายได้จากการปลูกพืชไร่จะขึ้นกับจำนวนที่ดินที่ปลูกพืชไร่ของแต่ละครัวเรือน เมื่อนำรายได้ที่ได้จากการปลูกพืชไร่รวมกับรายได้จากการปลูกพืชล้มลุกชนิดอื่น ทำให้รายได้ภาคการเกษตรบ้านผานกกมีจำนวนที่มาก ซึ่งต่างจากการทำเกษตรกรรมของครัวเรือนบ้านบวคเตี้ยที่ปลูกพืชล้มลุกหลายประเภทตามความต้องการของตลาดและความชำนาญของแต่ละครัวเรือน บางครัวเรือนปลูกดอกไม้เมืองหนาว กะหล่ำปลี ข่า ขิง ต่างกันไป จึงทำให้แต่ละครัวเรือนมีรายได้ที่ไม่เท่ากัน และถ้าปีไหนราคาผลผลิตบางชนิดตกต่ำก็จะยิ่งทำให้แต่ละครัวเรือนมีรายได้จากเกษตรกรรมน้อยลงและมีความเหลื่อมล้ำกันทางรายได้สูง

3) รายได้นอกภาคเกษตรของครัวเรือน

รายได้นอกภาคการเกษตรที่ครัวเรือนบ้านผานกกกและครัวเรือนบ้านบวคเตยได้รับพบว่า ในปี พ.ศ. 2544 ครัวเรือนบ้านผานกกกมีรายได้นอกภาคเกษตรรวมกันทั้งหมดบ้านเท่ากับ 1,635,400 บาท รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ยเท่ากับ 27,719 บาทต่อครัวเรือนต่อปี บ้านบวคเตยมีรายได้นอกภาคเกษตรรวมกันทั้งหมดบ้านเท่ากับ 512,000 บาท รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ยเท่ากับ 7,013 บาทต่อครัวเรือนต่อปี เมื่อนำรายได้ของทั้งสองหมู่บ้านมาเปรียบเทียบกันพบว่า ครัวเรือนบ้านผานกกกมีรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ยมากกว่าครัวเรือนบ้านบวคเตยเท่ากับ 20,706 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้ตามชั้นรายได้ของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุดร้อยละ 20 ของกลุ่มครัวเรือนทั้งหมด พบว่าบ้านผานกกกมีสัดส่วนรายได้ คือ ร้อยละ 1.50 และสัดส่วนรายได้ของบ้านบวคเตย คือ ร้อยละ 7.29 และเมื่อเปรียบเทียบค่าสัดส่วนรายได้ของกลุ่มคนรวยที่สุดร้อยละ 20 ของกลุ่มครัวเรือนของทั้งสองหมู่บ้าน พบว่าบ้านผานกกกมีสัดส่วนรายได้เท่ากับร้อยละ 47.66 และบ้านบวคเตยมีค่าเท่ากับร้อยละ 29.60 ของรายได้ทั้งหมด และจากการคำนวณค่าดัชนีจีพีพี พบว่าค่าดัชนีจีพีพีของรายได้นอกภาคเกษตรของบ้านผานกกกมีค่าเท่ากับ 0.459 และของบ้านบวคเตยเท่ากับ 0.257 ซึ่งแสดงว่ารายได้นอกภาคเกษตรของบ้านบวคเตยมีการกระจายรายได้ที่ดีกว่าบ้านผานกกก (รูปที่ 5.9)

สาเหตุที่การกระจายรายได้รายได้นอกภาคเกษตรบ้านบวคเตยดีกว่าบ้านผานกกกเนื่องจากแต่ละครัวเรือนของบ้านบวคเตย ที่มีรายได้นอกภาคเกษตรจะมีรายได้ที่มีจำนวนไม่มากและใกล้เคียงกัน เพราะการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรส่วนมากจะเป็นการชักชวนกันทำงานหรือรวมกลุ่มกันทำงาน เช่น รวมกลุ่มกันรับจ้าง รวมกลุ่มกันขนส่งและค้าส่งผลิต ดังนั้นจึงทำให้รายได้นอกภาคเกษตรของครัวเรือนมีความเหลื่อมล้ำกันน้อย แต่ในส่วนของรายได้นอกภาคเกษตรของบ้านผานกกก จะมีแหล่งรายได้สองประเภทคือ รายได้จากการท่องเที่ยว และรายได้อื่นๆ ซึ่งรายได้ทั้งสองประเภทนี้ จะมีครัวเรือนที่ประกอบอาชีพไม่ครบทุกครัวเรือน ดังนั้นการกระจายรายได้นอกภาคเกษตรของทั้งสองหมู่บ้านจึงมีความเหลื่อมล้ำกันมาก

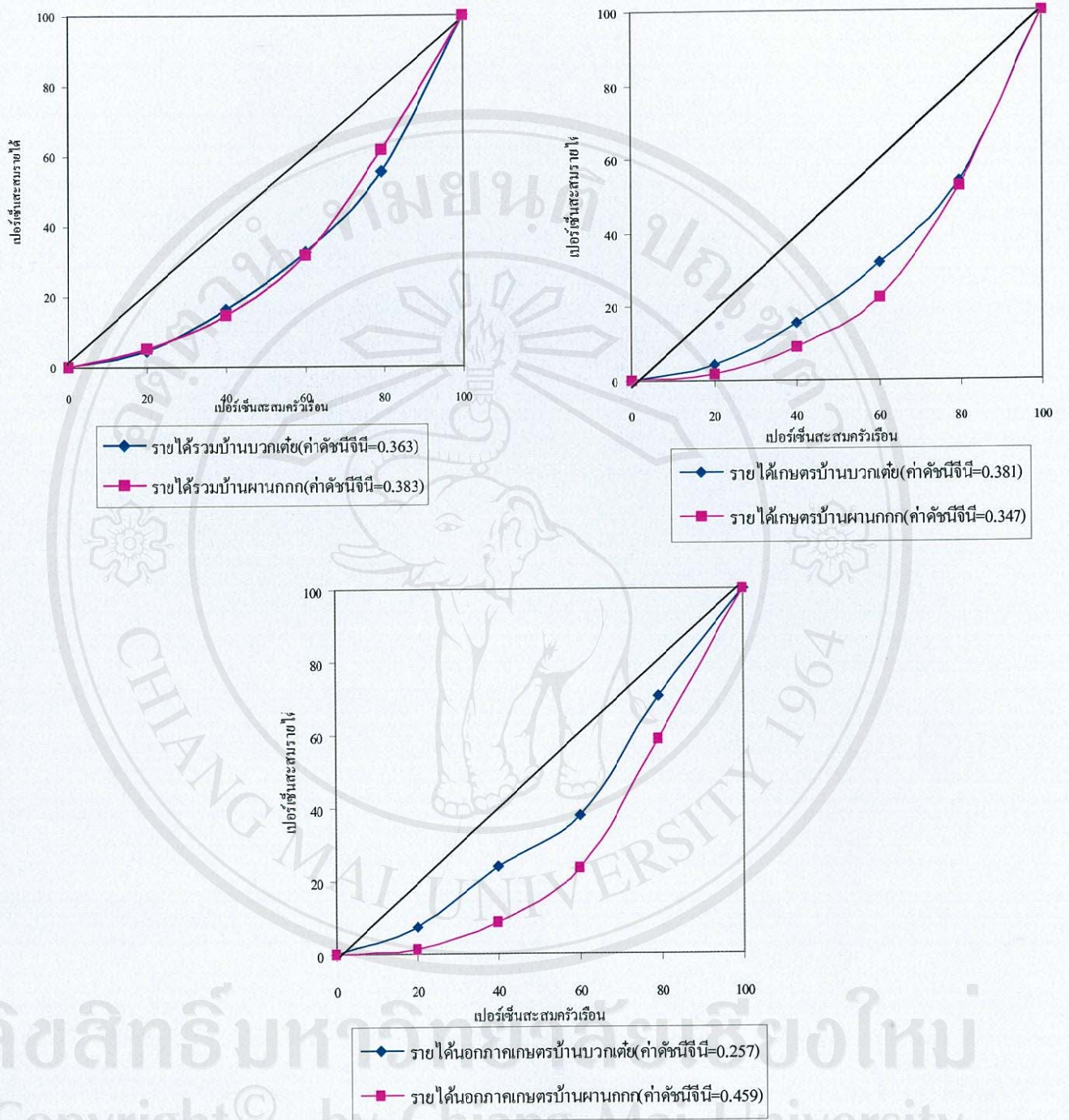
5.3.2 สรุปผลการเปรียบเทียบการกระจายรายได้ของทั้งสองหมู่บ้าน

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบรายได้และการกระจายรายได้ของหมู่บ้านที่มีการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน คือบ้านผานกกก กับหมู่บ้านที่ไม่มีการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน คือบ้านบวคเตย ผลการศึกษาพบว่า รายได้ภาคการเกษตรของทั้งสองหมู่บ้านมีการกระจายรายได้ที่ใกล้เคียงกัน โดยค่าดัชนีจีพีพีรายได้ภาคเกษตรของบ้านผานกกกเท่ากับ 0.347 บ้านบวคเตยเท่า

กับ 0.381 และเมื่อรวมรายได้ภาคเกษตรกับรายได้นอกภาคเกษตรของแต่ละหมู่บ้าน ผลคือบ้านผานกนกมีการกระจายรายได้ของรายได้รวมที่เลวลง ค่าดัชนีจีนิของรายได้รวมเท่ากับ 0.383 ในขณะที่บ้านบวกเต๋มีการกระจายรายได้ของรายได้รวมดีขึ้น ค่าดัชนีจีนิของรายได้รวมเท่ากับ 0.363 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงการกระจายรายได้ของรายได้รวมเกิดจาก การกระจายรายได้ของรายได้นอกภาคเกษตร โดยที่รายได้นอกภาคเกษตรของบ้านผานกนกมีการกระจายรายได้ที่เหลื่อมล้ำกันมาก ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากรายได้จากการท่องเที่ยวที่มีการกระจายรายได้ที่เหลื่อมล้ำกันมาก จึงทำให้รายได้รวมบ้านผานกนกมีการกระจายรายได้เลวลง แต่ในขณะที่บ้านบวกเต๋มีรายได้นอกภาคเกษตรที่เหลื่อมล้ำกันน้อย จึงทำให้รายได้รวมบ้านบวกเต๋มีการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น

ผลการศึกษาที่ได้ทำให้ทราบว่า การมีโครงการการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน แม้ว่าจะสร้างรายได้ให้กับหมู่บ้านมากขึ้น แต่รายได้ที่เกิดขึ้นไม่ได้มีการกระจายรายได้ไปทั่วครัวเรือน ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในบ้านผานกนกกลับทำให้การกระจายรายได้ของรายได้รวมของทุกครัวเรือนมีการกระจายรายได้ที่เลวลง

รูปภาพที่ 5.9 แสดงการเปรียบเทียบการกระจายรายได้ของรายได้ทุกประเภทระหว่างครัวเรือนบ้านผานกกกกับครัวเรือนบ้านบวกเตี้ย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved